

WESTERN ROMAN
LASO

CIJENA 10 d. BROJ 334

U VATRENOM OBRUČU

Carter T. Young

U VATRENOM OBRUČU

CARTER T. YOUNG: U VATRENOM OBRUČU
Naslov originala: WINCHESTER QUARANTINE
Copyright: Doubleday & Company, Inc
Recenzija: Janko Paravić, profesor
Prijevod: Boren Rašpica
Grafički urednik: Ivica Bartolić
Urednik: Marcel Čukli

»Laso« – Izdavač OOUR Informativno-revijalna izdanja – n. sub. o. Radne organizacije »Vjesnik« n. sol. o. OOUR-a, Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4 – Glavni i odgovorni urednik Borivoj Jurković – Tisak OOUR Novinsko-revijalna štamparija i OOUR TMG »Vjesnik«, Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4 – Zagreb 1980
Copyright (sva prava za Jugoslaviju) VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA Zagreb.

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 520 ili 468 d s popustom od 10%, a za 6 mjeseci 260 d ili 234 d s popustom. Samo unaprijed plaćena pretplata osigurava popust od 10%. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101-833-586 OOUR »Vjesnik SSRNH« s oznakom za »Laso«.

Cijena za inozemstvo: DM 1.80, ASCH 1000, SFRS 200, HFL 2.00

Cijena inozemne pretplate za 6 mjeseci: DM 36.00, SKR 63.00, ASCH 250.00, FF 74.00, SFRS 36.00, HFL 37.00, US\$ 15.00

UPLATA NA DEVIZNI RACUN 30101-620-37-7210-256 – Privredna banka Zagreb za »Vjesnik«.

EKONOMSKA PROPAGANDA: »Vjesnik« Agencija za marketing Zagreb. Trg bratstva i jedinstva 6, 1/1 kolor zadnja stranica 7.000 d ili 480 US\$.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 26. XI 1973.

I

Ogoljela ravnica, iznad koje se blijedo užareno sunce doimalo poput podnevna mjeseca, lelujala se u valovima vrućine, ostavljajući vidljive tragove na jahaču koji se na svom šarcu polako ali uporno kretao naprijed. U prvi se mah činilo da je sporo napredovanje posljedica strahovite vrućine koja je iz svega u ravnici, pa i iz zraka, iscrpla sve što je mogla. Tako je i bilo, ali samo djelomice. Čovjek je žegu prihvatio kao nešto neizbježno, o čemu valja voditi računa, ali što ga nipošto neće zaustaviti ili odvratiti od toga da izdrži do kraja.

Jahač je bio visok, širokih ramena i opaljen suncem. Jahač je šarca natprosječne veličine, crne, neuredne grive kao u raskuštrana dječaka. Konj je bio visok, vitak i mišićav. Unatoč žezi koračao je uspravne glave. Samo pjena oko gubice odavala je napor višesatna ja-

hanja pod nemilosrdnim teksasškim suncem.

Krajolik oko njih bio je pust i prašnjav, kao da je netko sve uokolo maljem razmrvio u prašinu. Kržljivo grmlje obilježavalo je korito odavno usahle rijeke. I jahač i konj, kao i cijeli kraj, bili su pokriveni finom bijelom prašinom, onom istom koju su podizali za sobom.

Jahač, kojem su i obrve, vjeđe i trepavice bile prekrivenne prašinom nalik na snijeg, pažljivo se zagleda preda se. Zatim ujaše u suho korito i preko ispucale okrugle udoline zaputi se prema mjestu na kojem je nekoć bio izvor.

Krajolik je postao nešto pitomiji a tlo ravnije, bez opasnih usjeka jaruga i napuklina. Put se blago uspinjao. Uzjahavši na vrh brežuljka, jahač se zagleda u niz oštih, uspravnih stijena, koje su se miljama prostirale slijeva i zdesna.

Neko su vrijeme stajali kao ukopani, visoki jahač i konj, prekriveni prašinom. Šarac odjednom pomakne jedno uho. Jahačev pogled živne premda pred njim nije bilo ništa što bi na prvi pogled moglo privući pažnju.

— Još malo pa smo kod kuće, Hoss — progovori promuklo.

To su bile prve riječi što ih je izgovorio otkako se rano ujutro bio zaputio preko užarene ravnice.

Konj štrigne desnim uhom, a jahač se tiho nasmije.

— Oдавде bi zacijelo sâm znao doći do kuće.

Čovjek vješto povuče kolt iz korica i vrati ga u korice. Pušku u tobolcu nije dirao. Bude li se ukazala potreba da se njome posluži u borbi izdaleka, imat će dovoljno vremena da je provjeri.

— Povedi nas kući, Hoss!

Polako je krenuo prema nazupčanim stijenama, uzbrdo pa nizbrdo, oko gusta isprepletene grmlja, pa prema usjeku kroz vrletno stijenje.

Jahačevu pogledu nije promaklo ništa, premda se promatraču sa strane moglo učiniti da je u sedlu zadrijemao. Usijek se proširio u kotlinu između dva krševita brda.

Jeremija je odabrao dobro mjesto za ranč, pomisli. Ovaj klanac i pristup s istoka bili su jedina mjesta kojima se moglo ući u dolinu. Na njima je nekoliko ljudi lako moglo zaustaviti brojčano jače napadače. Preko planine je vodilo nekoliko kozjih staza, ali se njima malo tko usudio zaputiti.

Jahaču je bilo jasno da kroz

prolaz neće proći nezamijećen. Ako ga netko čeka u zasjedi, zacijelo mu nije promakla prašina što ju je šarac ostavljao za sobom.

Čovjek utjera šarca u hlad. Klanac se počeo sužavati i topot je sve glasnije odzvanjao među stijenjem. Zaobišavši zavoj, jahač iznenađeno zategne uzde.

Pred njim se svom širinom klanca protezala ograda od bodljikave žice. Jedini otvor u sredini bio je zatvoren motkama vezanim u obliku V.

U mukloj tišini začuje se kako netko povlači kokot.

— Stanite, mister! — sa stijene odjeknu grubi glas. — Najbolje će biti da se okrenete i vratite onamo odakle ste došli. Ovuda nećete proći.

Visoki jahač nehaljno svrne pogled prema čovjeku u sivom šeširu koji je izvirio iznad kamena.

— Ja ću proći — reče mirno.

— Sklanjaj motke!

Čovjek u zaklonu zahihota.

— Imamo vas na nišanu s obje strane! Dovoljno je da vi-knem...

Jahač na šarcu se jedva vidljivo nagne naprijed. Na licu mu se ukaže osmijeh koji se pod skrućenom prašinom doimao prijeteće.

— Ako se to već dogodi, tebe ću svakako zateći u paklu!

Uto se začuje sve glasniji topot i napetost istog trenutka popusti. Jahaču nije promaklo komešanje u stijenju. Zatim se s lijeve strane pojavi kauboj s uperenom puškom.

Visoki jahač okrene konja prema došljacima koji su nailazili straga. Bilo ih je dvoje. Na-

glo su zauzdali konje podižući oblak prašine. Muškarac je bio tridesetogodišnjak nemirna pogleda, a kraj njega je na lijepom doratu uspravno sjedila vitka djevojka. Muškarac se zapilji u čovjeka na šarcu i zine od iznenađenja.

— Trista mu... pa to je Jase!

— Kako si, Frede?

Čovjek koji je Jasea Jepsona zaustavio pred ogradom izađe iz zaklona. Bio je to krupan pogrbljeni muškarac crne kovrčave kose.

— Dugo se nismo vidjeli, Jase — ponovo se oglasi jahač na ridanu. — Šuškaloo se da ćeš se vratiti, ali nisam vjerovao.

— Nisi prvi koji je pogriješio.

— Zatim mahne prema ogradi.

— Jeremija ne voli ograde.

— Mi smo ih postavili, Jase.

— Zar poznaješ tu skitnicu, Ramsey? — zareži stražar kovrčave kose.

Fred Ramsey presiječe ga pogledom.

— Pripazi kako se obraćaš ovom momku, Dawsons.

Čovjek se naceri i prezirno odmahne rukom. Jaseu je bilo jasno da ima posla s novajlijom koji ga nije poznao.

— Obuzdaj jezik kad govoriš s Jaseom Jepsonom — odbrusi Fred Ramsey kauboju.

Nastala je tišina. Visoki jahač svrne pogled na djevojku. Ona se ljutito okrene svom pratiocu.

— Rekao si to tako kao da bi s njim trebalo postupati u rukavicama. Kao da je bolji od ostalih!

— On u to nije bio umiješan, Meg.

— Meg! — osmjehne se Jase Jepson sa čuđenjem u očima.

— Meg Ramsey! Ni u snu ne

bih pomislio u što će se razviti ona glista.

— Ja nisam bila nikakva... — zagrcnu se djevojka od bijesa.

— Nekad se mnogo izvijala — našali se Jase — pa je vjerovatno od toga.

— I sad se izvija — prihvati Fred Ramsey šalu — ali sasvim drukčije.

— Prestani! — obrecnu se djevojka na brata. — Zabranjujem ti da se šališ na moj račun, pogotovo u društvu jednog Jepsona! Vrlo važno gdje je dosad bio. On je revolveraš. — U pogledu joj bljesne prezir. — I skitnica. Dawson ga je dobro ocijenio.

— Zaveži, Meg! — zareži Fred Ramsey.

Jase je po glasu prijatelja iz mladosti osjetio kraj spontanoj ljubaznosti. Dawson je usne iskrivio u grimasu i malo premjestio opasač s koltom, a kauboju na stijeni uperio je pušku.

— Ne pokušavaj me zadržati, Frede! — zaprijeti se Jase.

Ramsey ga je neko vrijeme netremice promatrao.

— U redu — najzad zaklimala glavom. — Možeš ući, ali te upozoravam. Kako sad stvari stoje odande nitko ne može izići.

Pogledi su im se ponovo sreli i Ramsey svoj nakon desetak sekundi svrne u stranu.

— O izlasku ćemo drugom prilikom — reče Jase. — Reci momcima da sklone motke.

— Zar ćeš ga pustiti? — uzvrpolji se Dawson. — Sad je prilika da ga sredimo. Što će reći gazda?

— Ako ti je život mio, Dawsons, uradi što je čovjek rekao.

— razljuti se Fred Ramsey. — On je Jepson i tamo mu je mje-

sto. – Zatim se okrene prema stražaru na stijeni. – Billy, pomogni Dawsonu.

Revolveraš je negodujući razmijenio pogled s djevojkom, ali je naposljetku poslušao i pošao prema ogradi. Put je začas bio slobodan.

Jase potjera šarca prema ogradi, ali se pred njom zaustavi, okrene i kimne Fredu. Tako je izrazio zahvalnost više nego ikakvim riječima, ali Ramsey je to pogrešno shvatio.

– Ne, Jase – zanijeće glavom. – Ostaje kao što sam rekao: nitko ovuda neće izići iz doline.

Jase već htjede proći kroz ogradu, ali se predomisli.

– Frede, jesi li ti bio umiješan u ono s ocem i Jakobom?

– Nisam – reče Ramsey nakon kratka oklijevanja. – Ali ne bih požalio da sam i bio. Dobili su što su zaslužili.

– Ostavimo i to za drugu priliku, Frede. A sad reci svom kaplaru da ponovo zatvori ogradu.

I dok je krupan čvojek ručeti-nama navlačio motke, šarac ga je nenadanim pokretom u stranu bokom gurnuo na ogradu. Revolveraš zaglavinja, opsuje i ruka mu poleti prema koltu.

– Ostavi ga! – poviče Fred Ramsey.

Jase je mirno odjahao ne osvrćući se. Dawson je zaustavio ruku usred pokreta, a djevojka je ljutito zagrizla donju usnu.

II

Stigavši u dolinu, Jase osjeti neobično uzbuđenje. Premda je u njoj bilo više vode nego bilo

na kojem ranču stotinjak milja uokrug, doimala se pusto. Trava je bila niska, jedva se i zamjećivala, kao da je dolinom nedavno paslo stado gladnih ovaca. Jedino je drveće malo oživjelo surov krajolik, pogotovo ono uz rječicu koja je presijecala dolinu.

Stari Jeremija Jepson pažljivo je prije mnogo godina odabirao mjesto za svoj ranč. Stoka mu je pasla i na preriji s onu stranu bregova koji su okruživali dolinu, ali ovo mu je bio glavni pašnjak na kojem ni za najveće suše ne bi nestalo vode. Svoju Veliku kuću smatrao je tvrđavom koju je valjalo braniti po svaku cijenu, što i nije bilo teško s obzirom na dva jedina pristupa.

– Koliko god takav položaj ranča imao svojih prednosti, imao je i mana: ranč je bilo lako odsjeći od svijeta.

Jase je vijest o sukobu saznao slučajno. U Dodge ju je doni jahač koji je radio za Jeremiju i ona je naposljetku stigla do Jaseovih ušiju, u sukobu su mu poginuli otac i brat. Ostatak klana, odsječen u dolini i opkoljen neprijateljski raspoloženim susjedima, branio je jedini nepresušeni izvor u cijelom kraju.

Jeremija se bio našao pred odlukom: ili da i tuđoj stoci dopusti da utaži žeđ u njegovoj dolini, čime bi zalihe vode uskoro bile svedene na minimum, ili da im to uskrati. Odlučio se za ovo drugo kako bi spasio barem nešto svoje stoke.

Sad su bili mrtvi i on i Jakob, a njihovu stoku po pašnjacima izvan doline žigosali su njihovi bivši susjedi i prijatelji.

Sunce je i dalje nemilosrdno pržilo i Jase osjetiti kako se u njemu nešto uzburkalo. Osjetio je neodoljivu potrebu, poput mnogih drugih koji su danima i tjednima, iz godine u godinu, trpjeli nepodnošljivu žegu, da na nekome iskali bijes. Neki bi se zadovoljavali na vlastitoj djeci ili ženi, drugi bi izazvali slučajnog prolaznika, neznanca, a ako takvog nisu imali pri ruci, okomili bi se na prijatelja i susjeda.

Dolina je bila dugačka dvanaest milja. Jase je do kuće morao prići cijelom dužinom. Nakon dvije milje stigao je do drvene kolibe koja je kaubojima na pašnjaku služila kao sklonište. U koralu je ugledao privezana konja.

Polako je potjerao konja prema daščari, svjestan da ga iz nje netko motri. Kad joj se primakao na desetak koraka, na vratima se pojavi kauboj s vinčesterkom u ruci.

— Tražite li nešto, gospodine?

Jase se zapilji u mršava čovjeka. Bilo mu je potrebno neko vrijeme da se privikne na promjenu.

— Zacijelo ti je vid oslabio, Skeeteru — reče napokon.

Kaubojeve plave oči se zaiskre.

— Prevelik si za duha — pripišti kauboj a na licu mu se načas ukaže izraz zadovoljstva.

— Otkad se nismo vidjeli, Jase!

— Odavno. — Zatim pogleda prema kraju doline. — Kako će me primiti?

Kauboj odmahne rukom.

— Ne brini. Udi, zašto stojiš na suncu? — na licu mu se ukaže izraz ispričavanja. — Konju ne mogu dati vode. Mo-

rat ćeš se strpjeti do kuće... i pripaziti da te koji naš stražar zabunom ne ucmeke.

— Pripazit ću, ne brini!

Jase sjaše i uđe u daščaru, Skeeter Stokes bio je s njima još dok je Jeremija po Teksasu skupljao divlju stoku u svoje prvo stado. Bio je visok i koščat. Nisu se vidjeli sedam godina i Jase je bio iznenađen promjenom: Skeeterova brada je pobijelila, kao uostalom i sve drugo na teksaškom suncu.

Ulazeći, Jase se morao sagnuti da šeširom ne očeše dovrat.

— Krenuo sam čim sam čuo što se dogodilo Jeremiji — reče, skine šešir i nadlanicom otare oznojeno čelo. — Jesi li ti bio prisutan?

Mršavi kauboj zaniječe glavom.

— Nije bilo nikoga osim njih dvojice i, dakako, ubojice.

Jase se zagleda u pukotine između dasaka, što su nalikovale na svijetle prašnjave pruge.

— Netko ih je zaskočio — ponovo se oglasi Skeeter Stokes, a na grlu mu zaigra jabučica. — Otac ti nije bio toliko star da se ne bi mogao obraniti od običnog napada. A pogotovo Jakob.

Jase se zapilji kauboju u oči.

— Buck Ramsey? Fred kaže da to nije njihovo djelo.

— Naletio si na Freda?

Jase Jepsori kimne.

— Ne znam — stari kauboj slegne ramenima. — Ali otako si otišao, sve je krenulo nizbrdo. I ljudi su se promijenili...

Jase nije skidao pogleda s prijateljeva naborana lica. Osjetio je neobjašnjivu toplinu kad

je čuo riječ – otac. Zazvučilo je nekako čudno, strano. Zašto je dopustio da prođe toliko godina? Zašto je prekinuo vezu sa svojim?

Tad se sjeti razloga zbog kojeg je tako dugo izbivao od kuće.

– Odonda je u Velikoj kući mirno?

– Za to više nitko ne mari. Sad nas more veće brige. Ramseyevi.

– Zatvorili su dolinu – reče Jase. – Jeremijina tvrđava postala je mišolovka. Iz nje se ne može napolje. Skeeteru, tko je sve protiv nas?

– Malne svatko tko trpi od žeđi. U tom je nevolja, Jase. Buchanan i Thatcher, Pete Johnson, Macklin... svi podržavaju Ramseya. Stari Buck vodi glavnu riječ. Oni drugi sami se ne bi usudili udariti na nas. Barem dok je stari Jeremija bio živ.

– Thatcher je slabić...

– U društvu se ohrabri. Macklina zacijelo ne poznaješ. S njim smo se prije suše dobro slagali.

Svi ostali bili su Jaseovi stari znanci.

– Otac i Buck Ramsey bili su godinama prijatelji...

– Svađa je izbila kad mu je Jeremija uskratio vodu. Sto mu je drugo preostalo kad je nije imao dovoljno ni za svoju stoku. – Skeets se zapilji kroz pukotinu u zidu. – Čini se da ga je taj crv izjedao sve dok ga nije dokračio metak. Nije mu bilo lako uskratiti pomoć susjedima u nevolji. Ramsey mu je zaprijetio da će napajati stoku kad mu se god bude prohtjelo, a tvoj otac mu je odbrusio neka samo pokuša.

– Može li Ramsey ostvariti prijetnju?

Na kaubojevu naboranu licu pojavi se nešto nalik na osmijeh.

– Jučer je mogao. Danas već teže.

Jese se zamisli i kroz odškrinuta drvena vrata pogleda prema sjevernom ulazu u dolinu.

– Koliko su postavili stražara?

– Dvadesetak – reče Stokes nakon kratka razmišljanja. – Po dvojicu-trojicu na sjevernom i istočnom prolazu, a na brdskim stazama po jednoga. Budući da moraju i spavati, u svako doba stražari ih dvanaestak.

– Možeš li se provući kraj njih a da te ne zamijete?

– Mislim da mogu.

Jase klimne.

– Možda od tebe i zatražim da to učiniš.

Izišli su iz daščare. Jase pogleda po dolini.

– Dosad te nisu dirali?

– Nisu.

– Ni gladnom se ne žuri da ubije zvečarku.

– Ovisi o čovjeku – potisnu mršavi kauboj kroz zube.

Visoki jahač vine se u sedlo.

– Drago mi je što si ostao, Skeets, premda je to znak da si izgubio i ono malo razuma što si ga imao.

– Da sam ga imao – naceri se kauboj – ne bih jahao za Jepsona sve te godine.

Jaseovo prašnjavo lice na trenutak živne. Znao je da se na starog kauboja može osloniti, pogotovo sada kad će neprijatelj morati nešto poduzeti.

Buck Ramsey je dosad zacijelo već saznao da se on vratio.

III

Jase potjera Hossa prema rječici. Osjetivši vodu, šarac sâm ubrza kroz suho grmlje i izbljedjelu travu. Sručili su se niz strmu obalu podižući oblak prašine. Od nekad snažne vodene struje ostala su samo dva plitka blatna rukavca.

Jase u posljednji trenutak zaustavi konja, sjaše i ispita tlo. Otkrivši živi pijesak, povede šarca uzvodno obalom do čvrsta tla. Ondje dopusti konju da malo utaži žeđ iz blatne bare, a sebi obriše lice i vrat ovlaženim rupcem. Dok je konj nakon kratke stanke ponovno gurnuo nozdrve u vođu, Jase prijede pogledom po obali za koju ga je vezalo toliko uspomena iz mladosti.

Odjednom osluhne. Učinilo mu se kao da je u vatri zapucketala grančica, a to je bio zvuk udaljena pucnja. Odmah uzjaše Hossa i uspnje se strmom obalom.

Netko je pucao milju uzvodno. Uskoro je ugledao i oblačiće dima. Zatim i uskomešano stado a oko njega jahače.

Jase potjera šarca u galop i nakon nekoliko minuta bude mu jasno što se događalo. Nekoliko jahača bježalo je prema istočnom klancu, a drugi su za njima bijesno pucali.

Tada ugleda nekog bjegunca kako nagnut jaše prema njemu. Od stoke se odvoji drugi jahač i potjera konja za bjeguncem pucajući za njim iz puške.

Tada bjegunac na svom putu ugleda Jasea, opali i potjera konja oštro udesno. Progonitelj je kroz prašinu i dalje pucao za bjeguncem.

Jase je brojio pucnje... pet... šest... Znao je kako je iz konja u trku teško pogoditi pokretnu metu.

Bjegunac je upravo protutnjao na dvadesetak metara, a Jase naglo zauzda Hossa nagonski skrećući ulijevo kako bi se sklonio iz opasne zone. Uto i progonitelj projuri kraj njega i, ugledavši ga, dovikne mu nešto nerazumljivo.

Potjera se nastavi. Njihov čovjek zacijelo je progonio Ramseyeva kauboja, zaključio Jase. Gužva oko stoke zacijelo je prošla bez ozbiljnijih posljedica.

Šarac je polako kaskao suhim riječnim koritom kadli Jase za sobom začuje topot. Odmah je prepoznao progonitelja, koji se vraćao neštedimice tjerajući konja natrag prema stadu. Ugledavši kroz prašinu jahača, naglo zaustavi oznojena dorata i nešto vikne Jaseu, koji se sklonio u stranu kako bi propustio nestrpljiva jahača. Uznemiren prašinom, Hoss nestrpljivo zaigra nogama, a Jase se zagleda u zajapurena svijetlokosa mladića. Šešir, koji je pridržavala uzica, pao mu je na leđa.

— ... vraga s tobom! — pras-kao je mladić. — Zašto nisi pucao?

— U koga?

— U njega! — Mladić pokaže rukom prema sjeveru. Zatim se trže. — Što to znači? Što do vraga...?

Nije nalikovao ni na Jakoba ni na Jasea, a ni na Jeremiju dok je bio mlad, ali je sve na njemu odavalo da je Jepson. Pogotovo hrapav glas. Jase se osmjehne.

— Ti si Jerome, zar ne?

– Jase! Zaboga, Jase! – izusti mladić zapanjeno. – To si ti!

– Kao što vidiš.

– Ali... ti ne možeš... nikad nisam pomislio... – mladić se prekine u govoru i pogleda prema sjevernom prolazu. – Momak je pobjegao.

– Vjerojatno.

– Ali... – brat ga je gledao s nevjericom u očima – ti si ga mogao zaustaviti... a nisi!

Jeromeov glas odavao je razočaranje. Jase slegne ramenima ne skidajući pogleda s jedinog brata koji mu je ostao. Mladić je imao snažnu vilicu, znak nepopustljivosti, plave oči i vitko, lijepo razvijeno tijelo.

– Nisam bio siguran u koga da pripucam.

– Ali... vidio si što se događa...

– Vidio sam strku, ali nisam znao tko koga proganja – odvratila Jase mirno. – Što se zapravo dogodilo?

– Oni... – Jerome ljutito pokaže prema sjeveru, zatim se okrene nizvodno, prema mjestu gdje je izbio sukob. – Zacijelo su se došuljali kroz istočni prolaz i iznenadili nas. Ne znam što su zapravo htjeli, ali naposljetku smo ih otjerali.

– Rastjerali su vam stoku.

Jerome potvrdi kimanjem i namrgodi se.

– Trebat će nam cio dan da je ponovo okupimo. A već sutra mogu pokušati iznova.

– Zar su i prije upadali u dolinu?

– Nekoliko puta. Ima ih više nego nas i nikad ne znamo odakle će se privući. Na prilazima su podigli prepreke. – Zatim iznenadeno pogleda

brata. – Kako si se zapravo probio?

– Pustio me Fred Ramsey.

– Fred?! Iz doline te zacijelo neće pustiti.

– Znam. Sâm mi je rekao.

– Prokleti bili! – prasne mladić. – Čini se da su se svi do jednoga udružili protiv nas.

Jase je pogledom zamišljeno prelazio dolinom. Činilo se da napadači i nisu imali drugoga cilja nego da rastjeraju stoku. Opsjedatelji se više nisu zadovoljavali mirnim čekanjem. Opsjednute je valjalo uznemiravati brzim, neočekivanim upadima, ne izlažući se nepotrebnom riziku.

– Ima li žrtava na našoj strani? – upita Jase.

– Ne znam! – iznenadi se Jerome. – Možda je nekome potrebna pomoć! – Zatim mu se lice ozari. – Uh, baš je sjajno, Juda, što si se vratio!

– Kako si me to nazvao?

Jerome se naceri.

– Omaklo mi se, oprost. Uh, što će se mama obradovati, i Cass, i Beth. A kad tek Buck Ramsey sazna da si se vratio!

Jase nije dijelio bratovo oduševljenje. Pogled mu je privukla skupina jahača što se bila zaputila prema njima. A iza njih, oko šest milja daleko, ispod brežuljka obraslih drvećem, bila je Velika kuća. Srce mu zakuca življe.

– Kako je Kate?

– Oh, dobro – brzo odgovori mladić. Pogled mu je odavao nestrpljivost da radosnu vijest što prije pošalje na ranč. – Bit će još bolje kad sazna da si se vratio.

Jase kimne. Obuze ga neizvjesnost: je li Kate Jepson ikad naslutila zbog čega je napustio

dom? Onda joj nije mogao objasniti. A budući da je Jakob mrtav, prilika je propala zauvijek.

IV

Premda su napadači izazvali veliku gužvu i s obje strane ispucalo mnogo municije, na njihovoj strani nitko nije bio teže ranjen. Samo se jedan kau-boj ugruvao prilikom pada s konja.

Jerome je odmah poduzeo potrebne mjere. Nekoliko ljudi je poslao da iz jaruga i grmlja istjeraju raspršenu stoku, druge da patroliraju obalom rijeka, a on se s Jaseom zaputio kući.

Jase se putem propitkivao o svemu što bi mu privuklo pažnju i naposljetku se u njemu učvrstilo uvjerenje da se dolina, otkako se sjećao, nikad nije doimala tako negostoljubivo. Čak su i nazupčene vrleti na istoku izgledale oštrije a goleti nepristupačnije. Nekad je to bila zelena dolina koja je mnogo obećavala, a sada je nešto zelenila ostalo tek kraj gotovo usahle rijeke.

Jerome se raspricao o planovima, premda bi Jaseu bilo draže da je u miru mogao promatrati što je nastalo od onoga što je bio ostavio prije sedam godina.

— A suša? — upita pošto je dugo šutke slušao kako mu brat objašnjava neke pojedinosti.

— Ah, čini se da i nije prestala otkako si otišao, Jase. Žabe iz tvog vremena zacijelo još nisu imale prilike naučiti plivati. Bože, koliko je godina prošlo?!

— Sedam.

— Govori se da suša ne traje duže. Možda će uskoro pasti kiša. Stoka nam je mnogo oslabila.

— Sve ovisi o vodi, dok bude nje...

— Ovisi i o onima na prilazima dolini — namrgodi se plavokosi mladić uperivši pogled prema prolazu u istočnim stijenama. — A oni odande neće tek tako otići, prokleti bili!

— Psovke si zacijelo naučio od starog Jeremije?

Jerome se osmjehne široko.

— Sâm sam ih naučio slušajući vas starije.

— Uh, baš sam bio star! — osmjehne se Jase.

— Glavno da si se vratio, Jase. Sad će sve biti drukčije. Svi smo se tome nadali, još prije nego što se ono dogodilo ocu i Jakobu. I Beth i Cassie...

— Pričaj mi o njihovoj pogibiji, Jerome. Ali ne, najprije mi reci tko je ta Cassie koju neprestano spominješ?

Jerome od zbunjenosti pocrveni.

— Čekao sam pravu priliku. Cassie, zapravo Cassandra... to mi je žena. — Iz mladićeva pogleda zračio je ponos. Glas mu je postao promukliji. — To je prava žena, kažem ti! Pričekaj da je upoznaš. Ona o tebi već zna mnogo... neprestano sam joj pričao...

— Zacijelo si joj dosadio brbljanjem...

— Ja! Strpi se, uskoro ćeš je upoznati i uvjeriti se da je prava ljepotica. Nimalo ne zaostaje za Beth.

— Imate li djece?

— Imamo dva dječaka. Starijem sam dao ime Jason.

Stariji brat ušuti obuzet čudnim osjećajem.

— Nadam se da nemaš ništa protiv? — zabrine se Jerome.

Jase se lecne i pogleda ga iskosa.

— Protiv? Zašto...? — Jase podiže pogled i nebo mu se odjednom učini mnogo svjetlije, tako svijetlo da je morao sklopiti vjeđe. — Naprotiv, ponosan sam, momče...

Nastala je šutnja. Jase se obradovao povratku premda je znao da se kod kuće neće dugo zadržati. Na put su ga natjerali neprilike.

— Drugi momčić zove se Joseph — reče Jerome osmjehujući se razdragano. — Uskoro ćemo potrošiti sva imena koja počinju sa J.

Uspevši se na uzvisinu, ugledaše Veliku kuću. Pod njom je teklo ono što je ostalo od rijeke, a iza nje se prostirala gusta šuma. Jase se sjeti krošanja pod kojima je nalazio zaklon za najjačeg pljuska.

Gospodarske zgrade spuštale su se prema rijeci, kaubojska spavaonica, ambar, konjušnica i velika brvnara izgrađena na teksaški način, u kojoj su živjeli prije nego što su podigli Veliku kuću.

Na prvi pogled, kroz prašinu što je lebdjela nad dolinom, nije uočio nikakvu promjenu. Obuze ga osjećaj ponosa kad ugleda glavnu zgradu, zgradu na kat sa širokim prednjim trijemom, koju su s pravom smatrali najljepšim primjerkom takve arhitekture zapadno od Fort Wortha. Sjetio se ozarena lica Kate Jepson kad ju je Jeremija prenio preko praga.

Tek kad su se primakli, osjetio je promjenu. Ranč nije bu-

jao životom kao nekad. Osjećala se nekakva malaksalost, kakvu ni u najgorim predviđanjima nije mogao naslutiti.

Vijest o njegovu povratku donio je prije njih jahač na odmorenu konju, i sada kad su braća na pličaku prelazila rijeku, na ranču je živnulo. Iz spavaonice je izmigoljilo nekoliko kauboja, a prizor je privukao i one koji su radili u ambaru, u koralimā i kovačnici. Dok im je zagledao u lica, Jase je ustanovio da su to većinom novajlije. Tek tu i tamo, kroz naslagu skrućene prašine, ugledao bi koje poznato lice.

— Jase! — poviče jedan uz osmijeh, mašući mu rukom. — Baš mi je drago što si se vratio!

Jase mu klimne uzalud pokušavajući prizvati u sjećanje ime čovjeka čije je lice bilo obraslo u gustu sijedu bradu.

— Trista mu gromova!... pa to je zbilja Jase Jepson! — dobaci drugi. — Ali siguran ću biti tek kad ga vidim kako poteže iz boce.

— Imat ćeš prilike — uzvрати mu Jase. — Kako si, Hank? Nadam se da si se otrijeznio otkako sam te ono digao s poda mrtva pijana?

— Ma nemoj! Bio si tako nakresan da nisi znao koga dižeš.

Šaljive upadice oraspoložile su Jasea, pogotovo kad je prepoznao i predradnika Billa Kanea, Troprstića, kovača i tesara, koji je sa tri prsta radio više i vještije od bilo koga na ranču.

Pošto je momcima predao šarca, zaputio se prema kući. Sav razdragan, Jerome je prije njega otrčao da obavijesti ukučane, i kad se Jase približio trijemu, ugledao je mladega

brata kako kroz vrata za ruku vodi mladu ženu. Prema njima je svom dužinom trijema trčkarao dječarac. Drugi je zacijelo još u kolijevci, pomisli Jase.

Zatim se pun iščekivanja zagleda u vrata, ali su ona zjapila prazna.

— To je ona... Cassie. Što kažeš? Jesam li pretjerao...

— Jerome, prestani!

Jase sa dna stuba pogleda plavokosu mladu ženu, kojoj su plave pletenice uokvirile mirno, ozbiljno lice. Nije joj moglo biti više od dvadeset godina. Osmijeh joj je bio prijateljski i topao, nipošto nametljiv. Suzdržljiva je baš koliko je potrebno, pomisli Jase, o svemu donosi svoj sud i ne dopušta da se njome itko poigrava.

— I više od onoga što si mi napričao — reče Jase. — Čini se da si odabrao pravu.

— Ona je mene odabrala — osmijehne se Jerome.

— Šalu na stranu, Jerome — opomene Cassie muža. Zatim se okrene Jaseu. — Vidim, Jepsone, da prilično odgovaraš njegovom opisu. Neko sam vrijeme sumnjala da li uopće postojiš.

— Momak je veliko pričalo — promrmlja Jase.

— U njegovim riječima zacijelo je bilo mnogo istine. Ostatak otpada na priču.

— Ostatak! — Jase nabere obrve.

Mlada žena nije trepnula očima. Bile su tamnije i dublje od Jeromeovih, ali su se zastrte dugim trepavicama, doimale mekše.

— Priča se da si revolveraš.

Mirno izgovorene riječi kao da su se zadržale u užarenom

zraku. Jerome se zbunjeno osmijehne i dogradi za ruku sinčića koji se iza majčine suknje zagledao u neznanca.

— Jasone — reče Jerome — ovo je stric Jase, po kojem si dobio ime.

Zbunjeni dječak se osmijehne, obori glavu i počne griskati palac. Jase zaustavi pogled na očima mlade žene.

— Nazvali ste ga po meni unatoč svim onim pričama?

— Da, Jase — odgovori ona gledajući ga netremice.

Njemu je to bilo dovoljno da je ocijeni. Nije bila spremna prihvatiti sve hvalospjeve o njemu, ali ga nije ni osudila na temelju onoga što je o njemu bila čula.

Pokušali su i dječaka navesti da nešto kaže, ali se on ograničio na jedno: Uuuuh.

— Ostavi ga — obrati se stariji brat mlađem. — Ni ja nisam bio razgovorljiv kad sam bio njegove dobi.

— Ni poslije, kad si odrastao, Jase Jepsone, nisi znao u pravo vrijeme kazati pravu riječ.

On se brzo okrene.

— Beth!

Beth Jepson stajala je u sjeni drugoga kraja trijema, kao da je bila namjerno zaobišla kuću kako bi ga u miru mogla promotriti sa strane.

— Sjećaš se mog imena, i to je nešto — rekla je kao u šali, bez trunka predbacivanja.

— Često si se služila mamuzama, Beth — pecne je Jase.

— Samo kad je trebalo urazumiti kakvu tvrdoglavu mazgu.

Dok mu je prilazila, pažljivo ju je motrio. Koračala je prkosno kao nekad, ali kad je

iz sjene izišla na sunce, pred sobom je umjesto nekadašnje djevojke ugledao ženu. Kosa joj se nije promijenila, bila je iste tamnosmeđe boje i padala joj na ramena u mekim uvojcima. Lice joj je bilo nešto mršavije, a crte oštrije. Doimalo se mirnije i zatvorenije nego prije sedam godina. Držanje joj je bilo samouvjereno, kao da je bila svjesna da je on motri i da se ponosi onim što mu može pokazati.

— Izgledaš sjajno — izusti on.

— I ti, Jase.

— Žao mi je zbog Jakoba.

— Znam. Bila sam uvjerena da ćeš doći.

Nešto ga je začnulo. Rekla je upravo ono što je od nje očekivao, pa ipak...

Pogledao je niz trijem kao da će iza ugla spaziti još koga. Zatim mu se pogled zaustavi na Jeromeovu dječaku.

— Spremaš li mi i ti kakvo iznenađenje? — upita svrnuvši pogled na Beth. — Jerome i Cassie već su se pohvalili.

— Nismo imali djece, Jase. — I ona pogleda prema kraju trijema. — Jakob ništa nije ostavio za sobom.

— Ne — reče Jase nabrana čela. — Svatko za sobom nešto ostavlja. U srcima najbližih, prijatelja... svih onih koji su mu bili dragi.

Beth prijede nadlanicom preko lica, kao da su njegove riječi na njoj ostavile trgove.

— Pogrešno si me razumio, Jase. Nitko od nas neće ga zaboraviti. Samo... ta samoća! Ti to nisi osjetio, bio si odsutan punih sedam godina. Da smo bar imali dijete da ga sad volim umjesto njega.

Jase osjeti kako u njemu popušta napetost. Pa ipak, u njezinim je riječima osjetio lak prizvuk prijekora.

— Jase nije mislio ništa loše — ponovo se oglasi Cassie. — Svako od nas katkad izgubi nekoga, a njezin gubitak bio je najveći.

Riječi su bile upućene i Jaseu i Beth.

— Dosta je bilo jadikovanja — Beth će smireno. — Svima nam je drago što si se vratio, Jase. To je jedino dobro proisteklo iz sve te borbe i ubijanja.

Sišla je stubama i pred njima malo zastala. Zagledala mu se u oči. Usne su joj malo zadrhtale prije nego što se naglo nagnula naprijed i lako ga poljubila u obraz.

— Dobro došao kući, Jase! Drago nam je što si se vratio.

— Tako treba! — poviče Jerome sjajnih očiju. — Zašto, zaboga, stojimo tu na suncu? Povratak treba dolično proslaviti. Jase se vratio!

— Jerome! — opomene ga žena.

— Ne prekidaj me, Cassie! To se ne događa svakog dana.

— Jase — ponovo se oglasi Beth. — Još nisi vidio Kate.

On je pogleda začuđeno.

— Kate!

— Rekla sam joj da dolaziš, ali nije mogla ustati da te dočeka.

— Što joj je zaboga? Da nije bolesna? — uznemiri se Jase.

Ona se blago osmjehne.

— Odavno je prešla sedamdesetu, toliko barem priznaje, i nije preporučljivo da na suncu dočekuje sina povratnika.

V

Kate Jepson čekala je sina u kutu spavaonice koja je oduvijek pripadala njoj i pokojnom Jeremiji. Prozor je gledao na natkriti trijem i zbog toga je u sobi uvijek bila ugodna polutama. Kate je sjedila kraj prozora i polako se njihala. Kosa joj je bila sasvim sijeda.

Nisu ga bili upozorili da je vezana za ljuljačku od hrastovine i kože.

– Nisu mi rekli... – ogласi se još s vrata.

– Da sam invalid? – prezirno otpuhne starica. – Nisam. Mogu ustati i otići do kreveta kad god zaželim. Uostalom, zašto da ti o tome govore? Kao da bi te to zanimalo.

– Misliš li ozbiljno?

– A što drugo? Koliko te nije bilo kod kuće?

– Otišao sam jer ocu više nisam bio potreban. Mogao je i bez moje pomoći.

– Sinovima je mjesto uz oca.

– Imao je Jakoba. I maloga... Razvio se u pristala mlađica.

Starica potrese glavom.

– Jerome me zabrinjava. Sav je živa vatra. Tvoja slika i prilika.

– To će ga proći, majko.

Prije mnogo desetljeća došla je ovamo iz Irske, crnokosa i zelenooka. Sad su joj oči na mršavu licu bile još veće. Pod starost je omršavjela, ali on joj je na licu i sad nalazio tragove nekadašnje ljepote, još iz vremena kad su se na kolima zaputili na sjever, prema Kansasu.

– Ne bih rekla da si išta postigao u životu svih tih godina daleko od nas.

Osjećajući prljavštinu na licu, rukama i iznošenu odijelu Jase pomisli na sudbinu jahaea-lutalice kojem je dom svugdje i nigdje.

– Znaš da nerado pišem – pokuša se ispričati.

– Kad si otišao, jesi li odlučio da se više ne vraćaš?

On potvrdno kimne glavom.

Dugo je to odgađao, i poslije povratka iz rata i zarobljenništva, i pošto su se Beth i Jakob zaručili, vjenčali i otišli u New Orleans na svadbeno putovanje. Ocu je bio potreban da podigne kuću i uzgoje stado. A kad je na sjeveru proradilo tržište za stoku i bila sagrađena pruga, Jase je s velikim stadom krenuo u Kansas čvrsto odlučivši da se nakon toga više ne vrati kući. Nikom o tome ništa nije govorio, nije spomenuo zašto je to uradio, premda je predosjećao da Jakob naslućuje. Kad je došao trenutak rastanka, Jakobu baš nije bilo krivo što se brat s njima ne vraća u Teksas. Jase je ocu jednostavno objasnio da je željan putovanja, da će vjerojatno otići u Kaliforniju. Jeremija je u prvi mah bio zatečen neočekivanom odlukom, ali mu ponos nije dopuštao da joj se suprotstavi.

»Kad se zasitiš skitnje«, rekao mu je otac na rastanku, »vрати se kući. Bit ćeš nam uvijek dobrodošao.«

Čvrsto je bio odlučio da se ne vraća zbog Jakoba i Beth. Samo nešto zaista veliko moglo ga je navesti da se predomisli. A to se i dogodilo.

– Što te je sad dovelo kući, kad te prije na to ništa nije nukalo? – upita sijeda starica s gorčinom u glasu.

Jase je takvu nije poznavao. I dobro i zlo primala je kao nešto neizbježno, svojstveno ljudskoj prirodi.

— Krenuo sam čim sam saznao da su otac i Jakob ubijeni.

— S obzirom na tvoje dosadašnje postupke, ne znam koliko u tim riječima ima istine.

— Za odlazak sam imao valjan razlog. Zacijelo ga znaš.

— Valjan razlog! — otpuhne ona nabirući obrve. — Zašto mi se prije odlaska nisi povjerio. Zar misliš da bih te zadržavala?

— Da sam ti se povjerio, možda nikad ne bih otišao. A otići sam morao. Zar ti još nije jasno?

Neko su se vrijeme promatrali šuteći.

— Znaš li da si ocu zamalo slomio srce — reče starica.

On odmahne rukom.

— Ne vjerujem. Stari je bio žilav. Osim toga, imao je kraj sebe još dvojicu sinova. Da je bio sâm, to bi bilo nešto drugo. Imao je i tebe, a ti si znala kako da nekog zaokupiš.

— Mene ostavi na miru — mrko mu odbrusi Kate Jepson.

Uvijek je bila tvrdokorna i stroga prema djeci. Kad je jednom nešto rekla ili naumila, od toga nikad ne bi odustala. Kad bi Jase kao dječak nešto skrivio, strahovao je od samog bljeska njenih zelenih očiju.

— Bile su to teške, sušne godine — starica promijeni predmet razgovora. — Pogotovo dvije posljednje. Vode je posvuda nestajalo i stoka je uginula. Tada su se susjedi okrenuli protiv nas, kao što se već događa kad zažele nešto što im je prijeko potrebno. Od rijeke nije ostalo bogzna što, ali to je

jedina voda za napajanje stoke u cijelom kraju.

— Što misliš? Je li Jeremija imao pravo kad je susjedima uskratilo vodu?

— Što mu je drugo preostalo? — lecnu se starica. — Što bi ti uradio na njegovu mjestu?

— Ne znam. Nisam bio ovdje.

— Sad si ovdje, i što ćeš poduzeti? Možda nešto u vezi s očevom i Jakobovom smrću?

— Možda.

Staričine oči bljesnu.

— Zar mi samo toliko možeš reći?

— Ti ionako govoriš za nas dvoje — skreše Jase.

U sobi je nastala mučna tišina. Jase pod košuljom osjetiti znoj. Jasno se čulo staričino sipljivo disanje.

— Znaš li tko ih je ubio? — upita Jase.

— Tko drugi nego Buck Ramsey. Njemu je do vode najviše stalo i on nas je okružio obrucom.

— Znači, prepreke su postavili tek nakon ubojstva?

— Jest.

Jase se zamisli grickajući donju usnu.

— A taj Macklin? Poznaješ li ga?

— Upitaj Beth. Najviše se družio s Jakobom i s njom. Ili se samo pravio da im je prijatelj.

Jase ustane i protegne se.

— Tko god to učinio, ja ću saznati.

Starica ga pogleda ispod oka.

— Znači, kući te ipak doveo osjećaj dužnosti?

— Ne samo to.

— A što drugo?

Jase osjetiti kako ga obuzima gnjev.

– On mi je bio otac, a Jakob brat! Zar te u to moram uvjeravati?

– Oho, čini se da u tebi još ima Jepsonove krvi – naruga se starica. Zatim se uozbilji. – Je li istina sve što se o tebi priča?

– Ne znam što se sve priča.

– Pa da si revolveraš i da si mnoge otjerao pod ledinu.

– Istina je, odnosno samo dio istine.

– Dobro – u glasu joj osjeti zadovoljstvo. – Je li to poznato Bucku Ramseyu?

– Pretpostavljam.

– Odlično. Neka se preznojava. – U očima joj zaigra zadovoljstvo. – Zacijelo mi zamjeraš što toliko mrzim. Nekad sam i voljela. – Glas joj je zvučio napuklo. – Najboljeg čovjeka na svijetu. Želim jedino da njegova ubojicu vidim duboko, pod zemljom. Čuješ li me, Jase?

– Čujem.

To je i on želio.

U sumrak istoga dana Jase pođe od Velike kuće do starog stabla iskrivljenih grana, pod kojim je bio grob. Na kamenoj ploči su bila ispisana imena i datumi rođenja i smrti.

Gledajući grob, Jase u sebi osjeti prazninu. Prizor u majčinoj sobi uzbudio ga i iscrpio. A tek susret s Beth? Možda je pomislila da se vratio zbog nje?

Ponovo ga obuze osjećaj praznine. Pokojnike ništa više nije moglo vratiti u život. Ništa im nije mogao reći o svojoj srdžbi i tuzi kad je saznao za tragičan događaj, o odluci da osveti njihovu smrt.

Kroz suton se zagleda

prema Velikoj kući. Nad koralom je lebdio prozračan oblak prašine. Zatim ugleda Jeromea kako se preko dvorišta zaputio prema kaubojskoj spavaonici. Odjednom se zaustavio i pogledao prema mjestu na kojem je bio Jase. Zatim je nastavio put i zamakao iza niske šupe.

Nešto je naumio, pomisli Jase, i odjednom osjeti strašan umor.

VI

Iz sna ga trgne škripanje daske. Brzo posegne za koltom u koricama obješenim preko naslona stolice.

– Jase, to sam ja! – šapne iz tame Jerome i nasmije se nervozno. – Oh, kako si brzo reagirao. Zacijelo si često bio u prilikama kad je trebalo spavati samo jednim uhom.

Jase zijevne i nalakti se.

– Čini se da se o meni pronose svakojake glasine.

– To je prirodno, Jase.

Jase zlovoljno sjedne na krevet, osjećajući nagoni da je prospavao samo pola noći. Bio je neispavan i još je osjećao umor, tragove duga putovanja.

– Probudio si me usred noći – promrmlja zlovoljno. – Za to zacijelo imaš valjani razlog?

– Potreban si nam, Jase.

Jase se odmah razbudi.

– Što je posrijedi, neka neprilika?

– Ovaj put je na nama da zadamo udarac. Porazgovarao sam s momcima. Svi smo jednostušni u tome da je dosta čekanja.

– I što ste smislili?

– Udarit ćemo prije svanuća na Ramseyeve stražare kod istočnog klanca.

Jase ustane i na prstima dođe do stuba trijema. Tek tada navuče čizme da ne bi probudio ukućane. Polako su preko dvorišta krenuli prema kaubojskoj spavaonici. Kroz jedan prozor dopiralo je blijedo žmirkavo svjetlo. Kad su se vrata otvorila, dugačka svijetla traka prostre se po dvorištu.

Unutra je sjedilo desetak muškaraca, većina obučenih i naoružanih. Neki su sjedili na ležajevima i namrgodeno buljili u pod. Jase je iz njihova držanja zaključio da nisu svi bili oduševljeni predstojećom akcijom.

Dočekali su ih prigušenim mrmljanjem u znak pozdrava.

— Jase je s nama! — objavi Jerome prisutnima.

— Ne trči pred rudo — okrene se Jase bratu. — Najprije da čujem što ste smislili.

— Da čujemo — oglasi se visoki brkajlija Jaseove dobi. — Možda nam se braco ipak pridruži.

Jase se okrene čovjeku koji se podrugljivo smijuljio. Nije ga poznavao.

— Zaveži, Chick! — otrese se Jerome na dugajliju.

— O tom smo raspravljali cijelu noć — započne Jerome. — Već smo siti prepada Ramseyevih plaćenika. Mnogo pucnjave i jahanja nizašto. A sad, kad si se ti vratio, Ramsey će dobro promisliti prije nego što u dolinu opet pošalje svoje ljude. Morat će uposliti više revolveraša.

— Možda — ubaci Jase.

— Noćas nam se pruža prilika. Napali su nas danas poslije podne i sad zacijelo nisu

spremni za sličan pothvat. Noćas ni od nas ništa ne očekuju jer znaju da si ti umoran. Napadnimo ih noćas prije nego što na ograde na prilazima dovuku pojačanja.

— Tako je! — složi se jedan kauboj.

Pridruže mu se još dva-tri momka, ali neki su šuteći sjedili na svojim mjestima. Jase je zaključio da je Jerome za akciju pridobio samo šestoricu.

— I vi biste udarili na istočni prilaz, zar ne?

— Tako je — odgovori Jerome. — Sjeverni je uži i lakši za obranu. Važno je da probijemo opsadu.

— Koliko vas je spremnih za akciju?

— S tobom osmorica. Neke ćemo pokupiti na rijeci. Do vruga, Jase! Zar nas nema dovoljno?

Jase uzdahne. Razmišljao je kako da se izjasni a da ne povrijedi brata i one koji su se zagrijali za akciju.

— Ja bih na vašem mjestu sve u miru prespavao.

— Štooo?! — zabezekne se Jerome.

Jase mu se unese u lice.

— Naumio si napasti istočni prilaz s desetak ljudi. Zar misliš da oni nisu postavili straže? Momče, oni će vas dočekati olovom! — Zatim potrese glavom. — Ne, ovako ne bismo ništa postigli. Ramsy ne bi mogao poželjeti ništa bolje.

— Treba im vratiti milo za drago! — dobaci suhonjavi kauboj iz pozadine.

Jerome se zablenuo u brata ne vjerujući.

— Jase, pa ti nas guraš nizbrdo.

– Možda misli da to nije njegova borba – podrugljivo će brkajlija Chick. – Predugo je bio odsutan.

Jase se okrene prema njemu.

– I tebe je unajmio Jeremija, zar ne?

-- Tako je.

– Čudno. – Jase zaklima glavom. – Prije nije uzimao revolveraše, govorio je da su jedini vrijedni ljudi oni sa žuljevima na dlanovima i na stražnici. Uvjeran sam da ih ti nemaš.

Chick bijesno sijevne očima.

– Možda bi se htio uvjeriti?

– dobaci izazovno.

– Možda. Drugom prilikom.

– Smiri se, Jase, i pusti Chicka na miru.

– I ti si mene mogao pustiti da se ispravim – ozlojađeno će Jase.

Jerome raširi ruke kao da se ispričava.

– Bio sam uvjeren da ćeš nam se pridružiti. Zar nisi radi toga dojahao iz Kanskasa?

– Možda su ga odande otjerali – naruga se brkati revolveraš.

Jase se naglo okrene i pogled mu se sretne sa Chickovim sivim očima.

– Sad si doista prevršio svaku mjeru – zareži prijeteći.

Jerome skoči među njih, zaja-puren i bijesan, prelazeći pogledom s jednoga na drugog.

– Mi ćemo napasti Ramseyeve momke, jahao ti s nama ili ne, Jase. Nitko te ne prisiljava.

U Jaseovu pogledu sijevne.

– Ovo je da poludiš! – prasne. – Izvukli ste me iz top-la kreveta da biste mi rekli što ste već odlučili. Nitko me ne pita što ja o tome mislim.

Dovest ćete mi konja, dati pušku i reći kada da pripucam. U redu, ja vas ovaj put neću zadržavati. Pokušajte. Možda će vas ishod akcije urazumiti.

– Trista mu... – raspali se Jerome povrijeđena ponosa. – Zar misliš da mi to ne možemo izvesti?

Jase je već zaustio da mu nešto skreše u brk, ali se obuzda. Pogleda po dugačkoj prostoriji.

– Nigdje ne vidim Billa Kanea ni Skeetera.

– Bill obilazi pašnjak a Skeeter stražari u daščari. I oni su s nama, ako te zanima.

– Prošao sam dosta svijeta i znam kad treba čekati a kad udarati – reče Jase naborana čela.

Pogledom ponovo prijede po okupljenim ljudima. S lica im je čitao što tko misli. Stariji su bili suzdržljiviji a mladi spremniji za borbu, što je bilo prirodno. Još je nešto u novonastaloj situaciji izazivalo nedoumicu: tko će odsad biti gazda? Jase je bio najstariji Jepson, ali ljudi su bili navikli da narednja primaju od Jeromea.

Zaputi se prema vratima i sagne da se ne očeše gornju gredu. Preko ramena dobaci Jeromeu:

– Ako ste odlučili, pokušajte. Nema ništa boljeg od iskustva. uvjeren sam da će ova akcija zaista biti poučna.

– Jase, potrebna nam je svaka puška...

– Pusti ga – dobaci netko.

– Što će nam rdava puška?

– izazivao je Chick povišenim glasom, kako bi ga Jase kroz žagor čuo, ali je on već zakoračio u dvorište.

Nitko ga nije slijedio.

Zaustavio se usred dvorišta. Mnogo se toga promijenilo ot- kako je bio otišao u svijet. A da je ostao kod kuće? Vjerojatno ne bi mogao mnogo utjecati na promjene. Kao da su nekakve nevidljive sile tjerale ljude da koračaju određenim putovima.

Pogledao je okolne zgrade: Teksašku kuću, u kojoj su živ- jeli Jerome i Cassie sa djecom, zatim pogledom obuhvati Ve- liku kuću, u kojoj su spavale majka i Beth.

Ne, on ovdje neće moći pre- noćiti još jednu noć.

VII

Sjedio je na stepenici trijema velike kuće i pušio dugačku tanku cigaru. Na istoku su se šiljasti vrhovi stijena počeli ocrtavati na sve svjetlijem nebu. U tišini svitanja do njega dopre daleka pucnjava.

Pažnju mu privuče šum sli- jeva. Tamna prilika zaputila se prema njemu iz teksaske kuće. Zena je bila ogrnuta tamnim vunanim šalom. Cassie mu pride tiho i zastane na neko- liko koraka. Neko ga je vrijeme promatrala, zatim svrne po- gled prema istoku odakle se iz daljine čula pucnjava.

— Sjedni — pozove je Jase.
— Ima dovoljno mjesta.

Ona se okrene prema njemu.
— Zašto nisi pošao s njima?
— upita bez okolišanja, što se Jaseu svidalo.

— Zamisao je bila loša.
— To nije pravi odgovor, Jase. Ondje ti je brat i drugi dobri momci.

— Nitko ne tvrdi suprotno.
— Bio si im potreban. Priča

se da si revolveraš, a takvi su u borbi najpotrebniji.

— Mogli su i bez mene. Uo- stalom, izvući će se.

— Kako znaš? — U očima joj je čitao prijekor. — Jerome bi se osjećao mnogo sigurnijim da si im se pridružio. Jesi li ikad pomislio koliko se pokojni Jeremija nadao tvom pov- ratku? A tek Jerome! Obrado- vao si ga više nego bilo koga. A sad si ih ostavio na cjedilu.

— Sve mi je jasno — promrsi Jase i otpuhne dim.

— Zašto si ih onda ostavio na cjedilu? Zar ti to baš ništa ne znači?

Jase joj htjede uzvratiti oštro, ali se suzdrža. Kad ga prođe prva srdžba, mirno reče:

— Poslušaj me. Svi od mene očekuju da nešto uradim, da Ramseyu i drugim susjedima vratim milo za drago, da osve- tim oca i brata. Ramsey ne zna jesam li tome dorastao, moj dolazak ga je zacijelo zabri- nuo, i to mi odgovara. Neka još malo bude u neizvjesnosti. Jero- meov noćni pohod završit će neuspjehom, u to sam uvjeren. Nekoliko ljudi na istočnom pri- laz u mogu danima odolijevati četi vojnika a kamoli ne deseto- rici galamdžija. Ramsey će na- slutiti da nisam bio među njima, inače bi napad bio orga- niziran drukčije. I to će ga za- brinuti. Jesi li me razumjela?

— Ja... ne znam — glas joj je zadrhtao. — Ali, kad si u to tako siguran, zašto ih nisi spri- ječio?

— Jerome je odrastao muška- rac. Ima ženu i djecu. Pokatkad valja učiti na greškama.

— A ako pogine? Što će tada naučiti?

Jase duboko udahne.

– Još si premlada da tako misliš ili govoriš. Neke stvari bolje je prešutjeti.

– Nazovimo ih jednostavno nesrećom – reče mlada žena pokušavajući u glas unijeti prizvuk prezira, ali ne osobito uspješno.

– Možda.

Promatrali su se dugo u tišini koja je nastala: ona mlada uspravna žena, i on, legenda obitelji, o kojem se toliko naslušala, kojem su se svi divili. Čak i stari Jeremija, koji je posljednjih godina bio sve nepristupačniji, o Jaseu je govorio s ponosom unatoč njegovu naglom odlasku i dugoj odsutnosti.

U tišini svanuća njihovu pažnju privuče topot. Uskoro su dolje kod rijeke ugledali jahalice. Jase ustane, ali se ne udalji od trijema. obuzeta zlom slutnjom, Cassie potrči prema koralu, ali uskoro uspori i zaustavi se potresena obeshrabrujućom slikom poraza.

Bila su samo devetorica. Jedan ranjenik bio je privezan za sedlo, i čim su zaustavili konje, dvojica su mu pritrčala da ga odvežu i pridrže.

Drugi, duboko nagnut nad konjskim vratom, klonuo je na koljena čim je sjahao. Trećem je visjela ruka. Očito je bio pogođen u nju ili u rame.

Jerome Jepson jahao je na začelju. Konj mu je šepao. Još mnogo toga treba da nauči, razmišljao je Jase. Ni ovaj put nije štedio konja.

Ipak mu je laknulo kad je brata vidio živa, što mu se, međutim, nije odražavalo na licu, na kojem su vrijeme i

burni događaji ostavili jasnih tragova.

Jeromeu je trebalo desetak minuta da rasedla konja i da se od kaubojske brvnare uspne do kuće. Hodao je pogrbljeno i teška koraka. Cassie mu je još prije bila pošla u susret, a Jase je sâm stajao pred Velikom kućom. Da ih je dočekao, oni bi to, onako ljutiti zbog poraza, shvatili pogrešno. Poraženima ne treba prigovarati zbog onoga što jesu ili nisu uradili.

Jerome se uspravi i prkosno pogleda brata.

– Vidim da si me dočekao. Zacijelo ćeš mi održati bukvicu.

– Gluposti. Zanimalo me hoće li još koji Jepson pod ledinu.

– Jepson neće, ali...

– Zar je koji od naših poginuo... ili je teško ranjen? – zabrine se Jase.

– Bill Kane – istisnu s mukom Jerome. – Pogoden je u grudi. Iskašljava krv.

– Žao mi je. Ali što se može, znao je u što se upušta.

Jerome se nakostriješi.

– Hoćeš reći da sam ja za to kriv?

Jase odmahne rukom.

– Sad nema smisla ukazivati na krivca.

Cassie ga je preklinjala pogledom i on promijeni predmet razgovora.

– Imate i drugih ranjenika?

– Dvojicu. – Jerome odvrati pogled u stranu. Riječi je izgovarao s mukom. Oni su bili visoko, zaklonjeni stijenjem. Imali su sve adute u rukama. Znao si to.

– To nije bilo teško pogoditi.

– Znači, ja sam pogriješio!

To hoćeš reći.

— Baš me briga tko je pogriješio! Nego je li olovo još u Kaneu?

— Ne znam — slegne Jerome ramenima. — Znam da je u teškom stanju. Ona dvojica su prošla bolje. Troprstić je kod Kanea. Možda mu pokuša izvaditi metak.

— On je u tome iskusan — reče Jase zamišljeno kimajući glavom. Tražio je riječi da bi ohrabrio pokunjena brata, ali mu ništa prikladno ne padne na um. — Znam momke kojima je spasio život. Zašto ne bi i starom Billu?

Kad bi se to samo ostvarilo! Inače bi Jeromeu, a i njemu, ta smrt ostavila težak teret na duši.

VIII

U rano poslijepodne Jase posjeti mjesto na kojem su mu mučki ubili oca i brata. Prije-podne je tamarao po ranču. Kaneu se stanje popravilo, iskašljavao je manje krvi. Troprstić, kojeg prsti ni ovaj put nisu iznevjerili, izvadio je iz ranjenikova prsnoga koša puščano zrno i komadiće rebra. Nije bio siguran da je izvadio sve, ali se dublje nije usudio čeprkati.

— Trebalo bi ga odvesti u grad, prvom liječniku — rekao je nakon obavljena posla.

To nije bilo izvedivo. Svi su bili jednodušni u tome da Ramsey iz obruča neće pustiti kola, pa ni s ranjenikom, pogotovo nakon noćasnog napada.

Ostavši sâm, Jase osedla svježeg konja, ostavivši Hossa da uživa u zasluženu odmoru. Nakon uzbuđenja protekle noći zaželio se mira i samoće

da razmisli o svemu što je u tako kratko vrijeme bio doživio. Bilo je tu i sukoba i razmirica, i to s osobama koje su polagale pravo na njegove osjećaje. Bio je tu i susret sa trima ženama, sve u jednom danu, a svaka od njih, stara ili mlada, očekivala je ili tražila od njega nešto drugo.

Prešao je dolinu s jednoga kraja na drugi. Teške misli više ga nisu tištile i on se osjećao lakše. Pustio je konju na volju pažljivo motreći okolicu.

Približio se mjestu zasjede, u sjevernom dijelu doline, sedam-osam milja od Velike kuće. Dovoljno daleko od ranča, a blizu da se pravovremeno umakne iz doline. I tlo je imalo svojih prednosti. Rječica, zbog koje je dolina imala tako izuzetan položaj, izvirala je iz pukotine u sjevernom stijenu. Nekad je iz još dvaju izvora tekla voda, sa sjeveroistoka i zapada, i sabirala se u okrugloj jami širokoj dvadesetak metara. Voda je godinama produbljivala dno jame tako da je ono bilo oko dva metra niže od okolnog zemljišta. Nepogode i divlje životinje izdubile su staze do toga prirodnog pojila.

— Jama je presušila — objasnio je Jaseu Jerome ponudivši se da će ga do nje otpratiti.

Jase je odbio ponudu. Nakon svih onih međusobnih optužbi putem se ne bi osjećali ugodno. Pogotovo Jerome, kojeg su izjedali i gorčina, grižnja savjesti i povrijeđeni ponos.

Jase je lako našao jamu. Uzanim puteljkom sišao je do suha dna i sjahao.

Jama je već dugo bila bez vode. Čizme mu u prašini nisu

ostavljale nikakva traga. Nigdje nije bilo ni kapi vode. U starim pukotinama rastao je korov. Uski vijugavi jarak vodio je iz jame prema sjeveru. Ovdje, zaklonjen osušenim grmljem, neoprezne je jahače u zasjedi dočekao nepoznati ubojica i ustrijelio ih.

Jeremija, ili koji od njegovih jahača, redovito su obilazili jamu, u ne baš velikoj nadi da će u njoj zateći barem malo vode. Ponekad bi koje neoprezno tele palo niz strmu padinu, pa je i to bio razlog što su kauboji obilazili takva mjesta.

Ali toga sudbonosnog jutra ubojica je znao da će sâm Jeremija obići jamu!

Uveče prethodnog dana jedan kauboj donio je vijest da je kod jame našao dva zaklana goveda. Jeremija je bio bijesan ali toga dana bilo je već prekasno da se išta poduzme. Te se noći prevrtao u postelji, bijesan na pakosne susjede koji su se okomili na stoku kad već nisu mogli ozbiljnije napakostiti ljudima.

U samo svitanje dao je osedlati konja, a kako se Jakob upravo neočekivano vratio iz grada u koji je bio pošao u kupnju, pozvao je i njega da mu se pridruži.

— Da i ti vidiš što rade našoj stoci!

To je bila zapovijed i Jakobu nije preostalo ništa drugo nego da posluša. U riječima je osjetio prizvuk zajedljivosti. Naime, Jakob je od svih Jepsone bio najmiroljubiviji. Pokušavao je oca nagovoriti da uvaži protivnička stajališta, da pronade način da se s njima nagodi.

Ptičurine koje su polako kružile zrakom bile su dvojici jahača koji su se približavali sjevernom kraju doline jasan putokaz. Jeremijin bijes još je porastao kad je iz daljine ugledao velike ptice kako se bacaju na plijen, zatim se uznemirene raspršuju. Zbog bijesa mu je zacijelo otupio uobičajeni oprez.

Posljednju milju projahao je u punom galopu. U jarugu se sručio ostavljajući za sobom oblak prašine i jato uznemirenih ptičurina. U dnu je zatekao dvije zaklane krave, koje su gladni lešinari već dobro naćeli. Sjahao je i počeo pretraživati tlo u potrezi za tragovima.

Jakob, koji je nešto zaostao, upravo je dojahao do ruba jaruge kad su neznanci, vjerojatno dvojica, prvim metkom pogodili Jeremiju u nogu. Vjerojatno su bili uvjereni da je starac dojahao sâm. Jeremija je u padu povukao kolt, ali ga je tada drugi metak pogodio u prsa, kraj samog srca. Srušio se na leđa i ispustio kolt. Ubojice su mu zatim sasvim nepotrebno, jer je već bio mrtav, metkom razmrskali lubanju.

Jakob je uspio opaliti samo jednom kad ga nekoliko metaka pogodi u prsa. Noga mu je prilikom pada zapela za stremen, a usplahireni konj je odgalopirao vukući za sobom tijelo pola milje. Na tvrdoj, suhoj zemlji bilo je kao da ga vuče po oštru kamenju.

U jaruzi su kao nijemi svjedoci nemilih događaja ostale samo izbljedjele kosti goveda. Zagledavši se u njih, Jase pomisli na Jakoba. Ljudi koji su nje-

gov leš prenijeli na ranč nisu dopustili ni Beth ni Cassie da ga vide. Kate ih nije poslušala. Zene kao što je ona u nekim prilikama pokazuju upravo nevjerojatnu snagu volje.

Jakob je bio lijep muškarac, ponosan na svoju vanjštinu, što je i bilo razumljivo s obzirom na ženska srca što ih je upalio taj vitki crnokosi mladić dugih trepavica, gotovo preljepih za muškarca, riječit i duhovit. Svidao se i ženama i muškarcima. Bio je očev ljubimac, vjerojatno zbog toga što sa Jaseom nije bio slučaj.

Kako je Beth primila vijest o ubojstvu? – pomisli Jase.

Ona je isprva zapravo bila Jaseova djevojka. Poznavali su se od malih nogu. Jakob, koji je mogao birati kako je htio, isprva joj nije poklanjao pažnju, nije zamjećivao kako se razvija u pristanu djevojku. Jaseu to nije promaklo i ona mu je postala djevojkom premda joj o planovima za budućnost ništa određeno nije natuknuo.

Tada je buknuo građanski rat i Jase je pošao u borbu. Jakob je ostao kod kuće jer je vojsci i te kako bilo potrebno žito i pamuk. Jase je uskoro bio ranjen i zarobljen.

Kući se vratio nakon pola godine, mršav kao kostur. Zatekao je veliku promjenu. Najviše ga je iznenadila očeva odluka da se presele na Zapad, u Teksas, i posvete stočarstvu, o kojem se pričalo kao o zanimanju budućnosti.

Drugo iznenađenje više ga je iznenadilo: Jakob i Beth su se zaručili. Već druge večeri nakon povratka Jakob mu je o tome oduševljeno pričao:

– Samo da vidiš Beth! Razvila se u pravu ženu! Mene kao da je jednoga dana udario grom. Samo sam je pogledao i... kao da je nikad prije nisam vidio! Sjećaš se, Jase, kako smo je zadirkivali. Za sve je bila mala, obična Beth. Sad je nešto sasvim drugo. Kažem ti, ovakvu još nisi vidio. Ja sam jednostavno pošašavio, morao sam je imati. Ti ćeš se sa mnom složiti, samo kad je vidiš...

Jase se suzdržao od bilo kakve napomene. Prigušio je bol i šutio. Što je i mogao reći? Ništa što bi ublažilo osjećaj boli i gubitka.

Jase se trgao. Ne, nikad zbog toga nije zamrzio brata, pa ni onda kad je Jakob na njega postao ljubomorani. Poželio im je sreću, ali je došlo vrijeme kad to svojim očima više nije mogao gledati. Zbog njih je napustio dom i sedam godina tumarao svijetom, sve dok u ovoj jami...

Jase opsuje osjećajući kako ga obuzima bijes. Sjahavši, počne obilaziti jarugu ne propuštajući ni najmanju pojedinost. Bilo je malo nade da poslije nekoliko tjedana otkrije išta što bi ukazalo na kakav-takav trag. Ubojice su sve dobro isplanirali. Dogodilo se upravo onako kako su bili predvidjeli. Možda su negdje postavili i stražara koji ih je obavijestio o dolasku dvojice Jepsona. Da je stražar ugledao veći oblak prašine, zacijelo bi ubojice odmah glili.

Buck Ramsey dobro je znao kako će Jeremija reagirati: dojahat će prvi čim svane.

Jase se zaputi uskim koritom

isušena potoka do mjesta na kojem su ubojice čekale svoje žrtve. Konje su bili sakrili u jaruzi stotinjak metara daleko, ali i dno jame i ovo korito bili su prvi tragovi. Na samom mjestu odakle su neznanci vrebali zbog tvrda tla nije bilo nikakvih tragova.

Dok je čučao zaklonjen grmljem na rubu jaruge, začuje zvuk – udarac konjskog kopita o kamen. Toliko se žanio u posao da je zanemario oprez. Brzo je povukao kolt i kroz grmlje provirio u jamu.

Na vrancu je uskom stazom upravo silazila Beth.

Jase se probije kroz grmlje ne mareći za trnovite grane. Žena ga ugleda s koltom u ruci i osmehne se. On se namrgodi i gurne kolt u korice.

– Baš mi se i nisi obradovao – dobaci ona.

– Takav dan još nije svanuo, Beth.

– Oh, to je već bolje osmeh-nula se.

Bila je vrlo privlačna, onako uspravna u sedlu. Obod šešira zasjenjivao joj je lice i ono se u sjeni doimalo mnogo mekše. Pogled mu privuku lijepo oblikovane noge u tijesnim hlačama, kojima je, poput kakva muškarca, čvrsto stezala vranca.

Vješto je sjahala, pustila uzde na zemlju i lagano se njišući bokovima prišla Jaseu.

– Odavno mi nisi rekao nešto tako lijepo.

– Znala si da tako mislim – odvrati joj on.

– Žena voli kad joj se to kaže, Jase. Zacijelo si ih tih godina mnogo upoznao?

On se bljedo osmehne.

– Nije bilo vremena da o tome vodim evidenciju.

Ona se kratko nasmije. Zatim pogleda uokolo i zadršće unatoč vrućini.

– Ovo mjesto ne volim – reče promuklo. – Uzalud tražiš tragove, Jase. Jerome je sve pretražio. To ne vodi ničemu.

– Meni je važno, Beth. Morao sam doći na ovo mjesto.

Pogledi im se ponovo sretnu.

– Kad otkriješ ubojice, hoćeš li ih ubiti?

– Hoću.

– To sam htjela čuti.

Jase kimne ne skidajući pogleda s njezina lica.

– Voljela sam ih obojicu – nastavila je nakon kratke stanke. – Jeremija mi je bio bolji nego otac. Nije zaslužio ovakvu smrt. – Glas joj se od ganuća prelomio. – Borio se za ono što je smatrao svojim. Kad su ovamo dovabili njih dvojicu, požalila sam što nisam bila s njima... premda nisam sasvim odobravalala ono što rade.

– Što to?

– Čudiš se, zar ne? Ne vjerujem da su korisni takvi stočarski ratovi. U to me je uvjerila i protekla noć... samo nepotrebno pucanje i krvoproljeće. Možda i ti misliš tako?

– Zašto me to pitaš? – zainteresira se Jase.

– Noćas im se nisi pridružio, i za to si zacijelo imao razloga. Saznala sam da si ih od pothvata pokušao odvratiti. – Pogled joj se zaustavi na uskoj jaruzi u kojoj su ubojice bile čekale u zasjedi. – Želim samo da ih uhvatiš i kazniš. I ništa više.

– Je li Jeremija znao što o tome misliš?

Ona potrese glavom.

— Možda je slutio. Jakob je znao, i možda se sa mnom složio, ali ocu se nije usudio suprotstaviti.

— Vjerojatno.

Zamišljeno ju je motrio, malo zatečen njezinom ispoviješću. Svima se činilo da je starac baš ne voli. Nije bio zadovoljan kad ju je Jakob uzeo za ženu. S njom bi rijetko razmijenio koju riječ, ali ona je vjerojatno slutila kako je starom bilo pri duši. A Beth nije od onih koje lako zaboravljaju. Ali godinama je bio odsutan, štošta se promijenilo...

— O čemu razmišljaš, Jase. Misliš da nemam pravo što..?

— Oh, ne. To je tipično žensko rasuđivanje. Možda čak imaš pravo.

— Doista?! — Sad ionako nije važno. Ono što je započeto teško je zaustaviti... i zaboraviti.

Okrenula se prema vrancu izloživši mu sa strane svoj privlačni lik. Podigao je pogled od čvrstih bedara do punih grudi. bila je to žena kao što je nekoć govorio Jakob, i više od onoga čemu se nadao u svojim mladenačkim godinama. Ona se naglo okrene prema njemu.

— Jase, jesi li ikad poželio da se kazaljke sata vrate unatrag?

— upita ga neočekivano.

— Pa ... svatko pokatkad poželio tako nešto, ali...

— Ja sam to poželila malo prije. Da se vratim u predratno vrijeme. Znaš li zašto? Moram li ti reći?

On se zagleda u nju s nevjericom u očima. Je li prešla sav taj put da se s njim sretne nasamu... da mu to kaže? Ne, u

tome nije bilo ništa loše... možda je malo preuranila...

— Ustručavaš se odgovoriti — rekla je gledajući ga netremice. — Zbog Jakoba?

— Zar to nije dovoljan razlog?

— Zašto se bojiš istini pogledati u oči, Jase. Zar ona sad ikome može nauditi?

— Prestani, Beth!

— Premda se ustručavaš, saznavala sam dovoljno. Znam da osjećaš kao i ja... da veza među nama nikad nije bila prekinuta... da sam zapravo tebe željela.

— Jakobu si rekla drukčije.

— On je ostao, a ti si otišao ne mareći za mene. Onda sam te zamrzila jer sam osjetila da ti ne značim ništa. Mogao si ostati. Vojsci je bio potreban pamuk...

IX

— Nisam mogao ostati — presiječe je on grubo. — To valjda znaš.

Bio je ljut na nju što je potegla staro pitanje koje je uporno pokušavao potisnuti iz sjećanja.

— Istina je i to da me nisi čekala.

— Jesi li to od mene ikad tražio? — unesla mu se ona u lice. — Nikad mi nisi rekao da me voliš.

— To si morala znati — odvratiti on smrknuo.

— Kako sam mogla biti sigurna? Pa i kad si vratio, uporno si šutio... ništa nisi poduzeo.

— Bila si Jakobova zaručnica.

— Koliko dugo? — prasne ona. — Zar se nikad nisi uputio

zašto se za njega nisam udala ni prve, pa ni druge godine nakon tvog povratka?

Jase ju je promatrao bez riječi. Nije mu bilo promaklo da su se zaruke otegle, ali se na temelju toga nije usudio zaključivati...

— Čekala sam da progovoriš, Jase!

— Što je trebalo da uradim — branio se on. — Da se s bratom tučem za tvoju ruku?

— Jase... — preklinjala ga je pogledom. — Na zaruke sam pristala jer o tebi dugo nije bilo glasa. Bili smo uvjereni da si poginuo ili...

— ... ostao bogalj — dobaci joj on s gorčinom u glasu. — Ne, bio sam sretniji od mnogih, vratio sam se zdrav.

— To nije pošteno od tebe. Jakob nikad nije saznao što za tebe osjećam.

Poželio je da sve to bude istina, ali sada... na tom mjestu... dok se ubojice naokolo šepure...

— Drago mi je što nije znao, Beth, zbog toga sam i otišao, da nikad ne sazna. Ne, ne prekidaj me. Možda i za to jednom dode vrijeme.

Prišla je konju i podigla uzde.

— Čekala sam sve te godine i još čekam. U tom me nitko neće spriječiti.

Zatim je uzjahala i, ne osvrćući se, potjerala vranca iz jaruge. On je neko vrijeme stajao kao ukopan, zatim je i on uzjahao, ispentrao se iz bivšeg pojišta i nakon pola milje sklonio se u hlad stabla koje je preživjelo žegu. Odande mu je pukao pogled na dolinu i okolne planine. Sjećao se izleta u kanjone

i jaruge, veranja kozjim stazama, traženja zalutale stoke.

Kojim putem da se zaputi a da ga ne pogodi neprijateljski metak?

Na um mu iznenada padne Alex Macklin, čovjek koji im je do izbijanja sukoba bio prijatelj. S kim se, zapravo, sprijateljio i zašto mu o njemu nisu ispričali više?

Jase nije nikom govorio o tome kako će se iseliti iz Velike kuće. Kad se smračilo, pokrivače je jednostavno prenio u ambar. Među kaubojima se ne bi osjećao ugodno, a njihova spavaonica ionako je bila pretrpana. Dvojica su zbog ranjenika morali pod vedro nebo. Kane je još bio živ i Troprstić je bio uvjeren da će se izvući. Ostali ranjenici počeli su se oporavljati.

Jerome je tog popodneva poslao dvojicu da u daščari na pašnjaku zamijene Skeetera. Saznavši pojedinosti neuspjelog pokušaja, stari kauboj je značajno pogledao Jasea, ali se suzdržao od svake napomene.

Jasea su te noći progonili mučni snovi. Sanjao je o Bethi, ocu... o zasjedi... pucketanju grančica pod nogama.

Pucketanje! Zatim čudan miris... miris koji je upozoravao na opasnost...

Dim!

Probudio se kašljući. Dim oko njega već je bio gust. Vratu još nije vidio, ali ga je pucketanje upozoravalo da mu se približava sa svih strana! Ambar je bio malen, gore je bilo sijeno a dolje žito i alat. On je spavao u potkrovlju nedaleko od otvorena prozora, kojeg bi za nepogode zatvarali drvenim kopcima.

Kako je nastala vatra? Slučajno? Osjetio je da je najjača baš u potkrovlju.

Tada je začuo povike i topot. Netko je bježao!

Odmah mu je sinulo. Netko je kroz prozor ubacio upaljenu baklju!

Morao je uzmaknuti pred plamenom i vrućinom. Pipajući dohvati opasač s koltom i pogleda prema prozoru. Za čizme nije bilo vremena. Dohvatio je nešto slame i, djelomično prigušujući vatru koja mu je zakrčila put, naslijepo se zaputio prema otvoru. Nije ni pokušao tražiti ljestve. Ne dvomeći se zakoračio je u prazno.

Pao je na noge ozlijedivši gležanj. Kad se pokušao osoviti, noga mu je popustila - pa se ponovo potrbuške našao na podu. Nad njim je gorio krov, kraj njega se srušila goruća greda i tisuću iskara vrcnulo je na sve strane. Vatra mu zahvati rukav i on je teškom mukom ugasi.

Kroz pucketanje vatre začuje pucnjavu. Preskoči goruću dasku koja mu je pala pred noge i napipa vrata. Ona se otvore širom i on glavom naleti na nekoga tako snažno da su se obojica našla na zemlji. Uto ga s leđa zaskoči drugi čovjek i poviče:

– Imam ga...!

Jase zavitla opasačem i neznanca raspali po licu. Čovjek zaglavinja i tresne na zemlju.

– Budalo! – poviče Jase. – Ja sam, Jepson!

Ne mareći više za napadače, počne se tapšati po hlačama i rukavima kako bi ugasio vatru. Jedan rukav je morao otrgnuti.

Tamne prilike pritrčavale su sa svih strana.

– Jase, zaboga! – oglasi se visoki muškarac. – Kažu da nisi spavao u kući... da si se preselio u ambar! Mislio sam...

– Tko ti je to rekao?

– Pa... Beth te je vidjela kad si prenosio pokrivače. Zacijelo si htio biti sâm. Jesi li bio unutra kad je planulo?

– Vatra me probudila i malo je nedostajalo da ne zaglavim. Imate li vode pri ruci?

– Kod Velike kuće punu bačvu, jednu kraj staje i nešto kod koralu. Ali do vraga s vodom! Najprije treba uhvatiti proklete lopuže!

– Vatra će se proširiti! – zaurla Jase. – Donesite vedra i neka se svi prihvate posla.

Uto se sruši dio gorućega krova i mnoštvo iskara vrcne uvis. Neke odlete čak do krovova kovačnice i kaubojske spavaonice.

Jase ugleda Cassie i Beth kako hrle niz padinu. Vikne im da djecu odvedu na najsigurnije mjesto, u Veliku kuću, koja je bila najdalje od požara i uz vjetar.

Zatim se okrene jednom kauboju koji je s opasačem i čizmama u ruci buljio u požar. Pokaže mu na Jeromeovu brvnaru i poviče:

– Popni se na krov i pazi da ga ne upale iskre.

Skeetera je poslao na krov spavaonice, a zatim je organizirao lančano prenošenje vedara s vodom. Unatoč tome nije mu promaklo kako Jerome neke kauboje šalje prema koralu.

– Potrebni ste ovdje! – poviče Jeromeu, koji je upravo projurio kraj njega.

– Netko se mora boriti! – dobaci mu brat liutito.

Uskoro je iz korala izjahao prvi jahač obasjan vatrom, za njim još jedan, pa trojica. Pojurili su prema rijeci i topot je uskoro utihnuo. Jase je čuo pucanj i ljutito potresao glavom.

Srećom po njih, zračna struja pokrenuta šamim požarom potjerala je iskre na otvoreno. A tamo je bilo tako malo suhe trave i pogodnog vjetra da je uskoro minula svaka opasnost da bi mogao planuti pašnjak. Krovove ugroženih zgrada su ovlažili, požar se postupno smanjivao i bitka s vatrom bila je dobivena.

Požar je ipak ostavio posljedica. Jedan čovjek onesvijestio se od dima, gotovo svima je nagorjela kosa, a neki su dobili i lake opekline.

I Beth i Cassie bile su među gasiocima, raskuštrane kose i garava lica. Iscrpljene od napore, šutke su promatrale zgarište koje se dimilo.

Uzrok požara još nije bio poznat. Noću nisu postavljali stražara, što se pokazalo kao velik propust.

Je li požar slučajno izbio na potkrovlju na kojem je on spavao? – zaokupilo je Jasea. Je li još tko osim Beth vidio kad je pokrivače prenosio u ambar?

Progonitelji su se vratili podvijena repa. Ramseyevi ljudi, u to nije bilo sumnje, odmaglili su prema istočnom prolazu.

Jerome pride zgarištu i upita brata:

– Jase, zašto si zapravo otišao iz Kanskasa?

– Kao što vidiš, ne zato da se odmaram.

– Nisi došao ni da se boriš. Jase ga pogleda krajičkom oka.

– Da se borim! S kim? Da pucam u prazno, a ovdje je u opasnosti cijelo imanje?

Jerome potrese glavom.

– Onomad si pustio onog jahača a da nisi ni pripucao. Prošle noći si ostao kod kuće dok su oko nas praštali meci, a sad kad su nam potpalili ambar puštaš ih da bježe!

– Bio sam zaposlen gašenjem – reče Jase što je blaže mogao.

Jerome je jedva obuzdavao bijes.

– Trista mu... Ako već nisi došao da se boriš, zašto si uopće došao?

Ne dočekavši odgovor, Jerome se okrene i ode.

– To mu se omaklo – začuje Jase kraj sebe Beth. – Sutra će o svemu misliti drukčije.

X

Čim je svanulo, Jase se pozabavio tragovima kraj zgarišta. Neke je našao, ali posao su mu otežali mnogi tragovi onih koji su gasili požar, a poslije i progonilaca koji su bili krenuli u potjeru za palikućama.

Premda na ranču nije bilo noćnih stražara, trebalo je da noćni posjetioci i o njima pvedu računa. Dok su se prikradali ambaru, naletjeli su na jednoga od one dvojice kauboja koji su spavali pod vedrim nebom i tresnuli ga po glavi prije nego što je uspio dići uzbunu. Momak se osvijestio tek kad je ambar već odavno bio izgorio. Zvao se Hank i na ranču je radio desetak godina. Jase iz njegove priče nije saznao ništa novo.

Probudio ga je konjski topot. U skupini je moglo biti između

šest i deset jahača. Dolazili su s rijeke oko ponoći, oprezno i tiho, omotanih kopita. Tada je ugledao kako jedan s konja kroz otvoreni prozor ambara baca upaljenu baklju. Konj mu se uskomešao i gotovo ga zbacio sa sedla. Hank je povikao i potrčao prema napadačima. Tada ga je netko straga tresnuo po glavi i on se osvijestio tek kad je sve bilo gotovo.

Drugoga kauboja, Barneya, uznemirio je Hankov povik, ali on se pravo rasanio tek kad su iz ambara liznuli plamenovi. Do tada su napadači u zrak ispalili nekoliko hitaca i pobjegli. On je nakon toga digao zabunu ispalivši za bjeguncima nekoliko metaka.

To je bilo sve. Jase je istražio i tragove jahača, koji su vodili prema istočnom prolazu, ali je onuda poslije prošao i Jerome sa svojima tako da se sve ispremišalo.

Jaseu se neprestano namećala misao da je taj noćni posjet u vezi s njegovim povratkom na ranč, da je to svojevrstan izazov Bucka Ramseya.

Vrativši se na ranč, kod koralu je zatekao Skeetera kako sjedi na prečki. U blizini nije bilo nikoga. Jase nehajno prebaci sedlo na ogradu.

— Možeš li me izvesti iz obruča? — upita Jase i dalje radeći svoj posao.

— Mogu — procijedi stari kauboju. — Kada?

— Noćas. Potražiti ću te. Bilo bi bolje da spavaš pod vedrim nebom.

Skeeter se naceri i pljune u prašinu.

— Ionako sam se dovoljno ispaovao.

XI

Žena koju nešto tišti nikad to ne zadržava za sebe, zaključio je Jase kad mu je oko sredine popodneva prišla Cassie dok se odmarao u hladu trijema.

Nakon nekoliko beznačajnih napomena prešla je na stvar.

— Odmah sam posumnjala da je to posrijedi.

— Što to? — on znatiželjno podiže pogled.

— Da si došao radi nje. Čini se da Jerome ima pravo kad kaže da nisi došao da se boriš. Punih sedam godina izgubio si vezu sa svojima. Što bi te sad drugo moglo privući nego Jakobova udovica.

Podbočila se čekajući da joj odgovori. Zašto ga gnjavi nakon ukusnog jela koje je upravo ona pripremila? — pomislio je zlovoljno.

— Vidjela sam kako te promatrala prvoga dana — pridometne ona. — Kao da si upalio svjetiljku. Ne znam kako na to prije nisam pomislila. Zašto odmah nisam dokučila pravi razlog zbog kojeg si pobjegao od kuće.

On odmahne rukom.

— Okani se nagadanja...

— Ne pravi od mene budalu, Jase Jepsone. To ništa ne mijenja. Činjenica je da nas sve ostavljaš na cjedilu... da i ne spomenem pokojnog Jakoba. Dok se ti ovdje prežderan izležavaš, jedan čovjek umire u brvnari!

— Ja mu nisam savjetovao da napada barikadu na prolazu — odvraća Jase blago. — A za prežderavanje je krivo tvoje kuharsko umijeće. Nije mi jasno kako se Jerome nije udebljao.

Cassie je problijedila. Ljutilo ju je što je on ne shvaća dovoljno ozbiljno.

— Požurio si da se s njom sastaneš krišom.

On se malo lecne, zatim osmehne.

— Koje od nas dvoje si slijedila?

Mladu ženu oblije rumen.

— Nikog nisam slijedila. Vidjela sam kad je odjahala za tobom.

Jase dugo nije odgovarao. Vrućina je tako pritisla ranč da su svi potražili kakvo-takvo osvježenje u hladu. Konji su se u koralu jedva micali, a kod rijeke, među drvećem i grmljem, preživjela je stoka.

— Zar se ne bi mogla zadovoljiti samo djelićem istine? — predloži Jase.

Cassie nabere čelo nastojeći shvatiti smisao njegovih riječi.

— Uvjerena sam da sam shvatila koliko je potrebno. Ali još mi nisi odgovorio ono najvažnije?

— Zašto ti je to tako važno?

— Zato što u tebe nisam sigurna. Sad su svi protiv tebe, i razočarani brat, i kauboji — rukom je pokazala na okolne zgrade — a ti ih ničim nisi pokušao razuvjeriti. Nisi im htio pomoći, kao da te se sve to ne tiče. Svi su u tebi gledali pojačanje, revolveraša — a tebe zanima samo bratova udovica. To će biti lak posao, pogotovo kad više nema Jakoba da te u tome spriječi.

Naglo je otvorila vrata, ušla i njima tresnula podižući prašinu na trijemu.

On se pokuša utješiti da nije mislila ni polovicu onoga što je bila rekla. Budući da je bila

pravična, nakon zrela razmišljanja uvidjet će svoju grešku. Ali njezin postupak bio je razumljiv. Svi su na ranču bili razdražljivi. Svi su mjesecima bespomoćno promatrali kako je vode bilo sve manje a nebo uvijek vedro. Zatim su dvojicu Jepsona donijeli kući prebačene preko sedla.

Sad su bili i odsječeni od svijeta. Zar im je mogao zamjeriti što je stanje postalo neizdrživo, što su žudili za kakvom-takvom akcijom?

Do ušiju mu odjednom dopre šapat. Krajičkom oka je spazio kako netko navlači zavjesu na Katienu otvorenom prozoru.

Je li Cassie zamijetila da Katie prisluškuje? Zacijelo nije. Pred njom ne bi tako govorila.

Jesi li zaista zbog toga došao? — zamislio je majčine riječi. Ja nisam slijepa. Sjećam se da ti je Beth bila draga, ali sam bila uvjerena da je riječ o prolaznoj sklonosti. Tvoj otac...

On o tome nije imao pojma.

Ubilo bi ga da je to znao.

Te riječi su mu odzvanjale u ušima kao da su doista bile izgovorene. Ali u kući je sve bilo tiho, iza čipkaste zavjese ništa se nije vidjelo, premda je bio uvjeren da iza nje sjedi majka, nepomična u svom naslonjaču. Cassiena optužba nije joj mogla promaći.

Je li to za nju bila novost? Ili je majčinskim nagonom osjetila suparništvo među sinovima?

Odgovora nije bilo. Iza prozračne zavjese ništa se ne pokrene. Duga tišina pretvorila se u optužbu.

XII

Bila je zvjezdana noć bez ijednog oblaka, a polumjesec je blagim svjetlom obasjao kraj prodirući i u duboke kanjone i jaruge, davajući svemu fantastičan, nestvaran izgled.

Krševit kraj zapadno od ranča, s mnogim kamenim gro-
madama najrazličitijih oblika, jednostužno su smatrali nepro-
hodnim za pješaka a kamoli za
jahača. Bio je idealno obitavali-
šte zvečarki, koje bi iz bezbroj-
nih pukotina, usjeka, jama i ja-
ruga izmiljele na kamenje i
ondje se sunčale. Nije bilo
drveća da se na njemu odmore
ptice ni meke zemlje da se u
nju zavuče prerijski pas. U toj
bi se divljini čulo samo zavija-
nje osamljenog kojota.

Jase Jepson i Skeeter Stokes
sjahalili su već nakon prve milje
i oprezno krenuli dalje vodeći
konje za sobom. Popevši se na
sedlo dugačke planinske kose,
Jase se zaustavi da odahne.

— Jesi li siguran da smo na
pravom putu? — upita svog
vodiča sav zadihan.

— Još nikad se nisam izgu-
bio — odbrusi mu bradati kau-
boj. — Samo da ti izdržiš. Nisi
više onaj stari.

— Za mene ne brini — reče
Jase i pažljivo se ogleda.

— Ne sjećam se da smo
ovuda ikad prolazili.

— Pa da i jesmo, sumnjam
da bi se ti ovdje sâm snašao.

— Znaš li koji lakši put?

Stokes opsuje.

— Kako da ne znam, do
vraga! Ali na njima je Ramsey
zacijelo postavio stražare, koji
se neće ustručavati da pripu-
caju čim nas ugledaju. Srećom

po nas, nitko od njih i ne sluti
da se ovuda može proći.

— Ako ne završimo u kakvoj
provaliji — sumnjičavo će Jase.

Put su nastavili planinskom
kosom, zatim su skrenuli na
zapad kroz trnoviti čaparal i
kaktuse. Mjesečina se poigra-
vala sjenama kamenja, a vjetar
je zavijao u pukotinama. Zvi-
jezde na tamnom nebu doi-
male su se poput dalekih tre-
peravih svijeća.

Spustili su se kamenjarom
posrćući preko oštra kamenja i
upadajući u pukotine. Skeete-
rova kobila odjednom se pre-
straši jezovita glasa nekakve
četveronožne životinje, otrgne
se svom jahaču i stušiti niz
brdo.

Kad je Jase Hossa doveo u
dno uska klanca, kauboj je već
umirivao svog konja. Iznad
njih se na trenutak ukaže si-
lueta osamljena vuka.

Oporavivši se od napora,
Jase dobaci kauboju:

— Da nisam uvjeren da do-
bro znaš put, ne bih te slijedio
s takvim zadovoljstvom.

— Ako znaš bolji put, samo
izvoli — ljutito mu odbrusi So-
kes.

— Ni za živu glavu. Ovaj mi
baš odgovara — naruga se
Jase.

Produžili su klancem, u ko-
jem je bilo tamno kao u rogu.
Uskoro su ponovo izbili na ot-
voreno, zatim drugim kanjo-
nom do ruba duboka ponora
kojem nisu vidjeli kraja. Skee-
teru se ote uzdah zadovoljstva.

Jase ga pogleda iskosa sum-
njičavo vrteći glavom.

— Ti se raduješ kao da smo
stigli na pravo mjesto.

— I jesmo.

— Koliko je dugačak ponor?

– Miljama, ali znam stazu kojom ćemo sići. Dakako, malo ćeš se očešati o kamenje...

Produžili su rubom ponora i nakon pola milje Skeeter pokaže na jedva vidljivu stazu. Silazili su vrlo oprezno, vodeći konje za sobom. Ni put dnom jaruge nije bio bolji spremajući im na svakom koraku iznenađenja koja je valjalo izbjeći.

Jase je počeo šepesati. Bile su to posljedice rane koju je zadobio u ratu.

Kad su nakon mukotrpna hodanja naposljetku izbili na otvoreno, Jase je začuđeno ustuknuo. Desno od njega pružala se blaga planinska padina.

Više nije bilo sumnje da su zaobišli barijeru koju su čuvali Ramseyevi ljudi. Bili su prvi bijelci kojima je pošlo za rukom da prijeđu neprohodnu planinu.

Sad su mogli uzjahati. U tišini su se počeli spuštati padinom. Stigavši na podnožje, Skeeter podbode konja, a Jase se povede za njim.

Nakon mukotrpna pentranja, kad je glava uvijek bila u torbi a tijelo izloženo oštru kamenju i trnju, jahanje je bilo prava blagodat. Usporili su milju sjevernije, zatim su se širokim lukom zaputili prema istoku. Zaustavili su se da se odmore u sjeni stijene nalik na piramidu. Jase se sjetio da je tu stijenu čudna oblika vidio kad se prije dva dana bio približavao sjevernom prilazu. Bilo je je očito da su bili daleko izvan obruča.

– Ovdje ćemo se sastati – reče Jase brišući čelo. – Imat ćeš dovoljno vremena da sko-

kneš u grad na ručak i vratiš se prije mraka.

– Što kasnije, to bolje – pri-pomene stari kauboj. – Za dana bi ih na sebe upozorio prašinom.

– Vratit ćemo se noću, premda sam uvjeren da nas ovdje nitko ni danju neće tražiti.

– Istim putem?

Jase ga pogleda iskosa.

– Znaš li bolji? – Nakon kratke stanke pridometne. – Postoji li u gradu liječnik?

– Jest. Nije bogzna što...

– Provjeri može li izdržati oštro jahanje i pentranje.

Skeeter ga pogleda u čudu.

– Zar misliš da će pristati?

– Povest ćemo ga sa sobom milom ili silom. Reci mu da nitko od nas neće pucati. Ne zaboravi ni ono drugo.

Kauboj razvuče usta u osmijeh.

– Žedan sam koliko i ti. Možda i više.

– Sutra je subota. Vrijeme je da se malo provešimo.

Skeeter se zamišljeno zagleda u visoka čovjeka, kojem je lice bilo u sjeni.

– Nadam se da znaš što radiš – u glasu mu se osjećao prizvuk zabrinutosti.

– Ponesi što više pića – izbjegne Jase odgovor.

XIII

Sat nakon izlaska sunca Jase je ujahao na ranč Rocking-R kroz drvenu kapiju koja se sastojala od dva visoka stupa na kojima je bila tabla s utisnutim žigom ranča. Široki put vodio je kroz ravnu preriju izravno do zgrada udaljenih oko četvrt milje.

Ranč se ništa nije promijenio u proteklih sedam godina. Odjednom netko poviče, a kovač prestane udarati po nakovnju. Kauboj kraj korala zine od čuda i potrči koliko ga noge nose prema glavnoj zgradi. Iz niske brvnare izmigolje kauboji i zabulje se u došljaka.

Jase je i dalje mirno jahao prema glavnoj zgradi. Prije nego što je do nje stigao, na trijemu od cigala pojavi se čovjek žvačući hranu. Progutavši zaloga, nadlanicom obriše usta i s nevjericom u očima zablene se u neočekivanog gosta.

– Do vraga... ipak ti je uspelo!

Jase zaustavi konja pred trijemom.

– Ovisi o tome što pod tim misliš.

Fred Ramsey se u neprilici osmjehne i počne čačkati po zubima, zatim potrese glavom.

– Nije mi jasno kako si izašao iz obruča!

– Išao sam tragovima kojota. A njih je ovih dana posvuda.

Fred se lecne, ali mu osmijeh nije silazio s usana. Iz kuhinje je dopirao miris jela.

– Imaš vraške živce, Jase.

Buck Ramsey odgurne sina u stranu, raskorači se na rubu trijema i podboči se snažnim rukama, naviklim na težak posao. Rančer je bio nabit čovjek sijede kose. Mnogo se promijenio otkako ga nisam vidio, pomisli Jase.

– Kuji sine! – dočeka rančer došljaka ne dižući glas.

– I meni je drago što te vidim, Buck – prijazno će Jase.

– Što tražiš ovdje?

– Došao sam da vas posjetim, nakon toliko vremena.

Pod čupavim obrvama mjerile su ga neprijateljske oči. Rančeru je moglo biti šezdeset godina. Djecu je dobio desetak godina prije Jeremije. Stigli su na Teritorij iste godine. Zivjeli su kao dobri susjedi boreći se protiv Kiowa Indijanaca. Kate je njegovala bolesnu Meg kad je djevojci umrla majka. Čak su zajedno tjerovali stoku u Kansas.

Osim nekih sitnica među njima nisu izbijali sporovi. Dječaci su izrasli u mladiće provodeći dobar dio vremena zajedno. Jase i Fred bili su vršnjaci, a Jakob nešto mlađi. Stari su čak kovali planove o ženidbi dvoje najmlađe djece dviju obitelji, Jeromea i Meg.

– Ili si najveća budala što sam je ikad vidio, ili si ludo odvažan – promrmlja Buck Ramsey.

– Čini se da je imao dovoljno drskosti da se provuče kroz obruč – oglasi se iza rančera visok muškarac u elegantnom crnom odijelu. Kraj njega je stajala Meg očito zadovoljna onim što je rekao.

– Osim što ste stručnjak za drskost, neznanče, zacijelo se nekako zovete.

Visoki čovjek zakorači naprijed zveckajući ostrugama. Sve je na njemu bilo ulašteno i elegantno. Za pojasom su mu visila dva kolta s dršcima od slonove kosti. Doimao se poput dućanskog izloga, pomisli Jase. Izvana je lijep da privuče pogled, ali se ne zna kakva je roba unutra.

– Ja sam Macklin – reče čovjek škripavim glasom. – Alexander Macklin. A vi ste vjerojatno čuveni Jase Jepson?

– Jesam.

Macklin se nasmiješi podigavši malo vrhove njegovanih brkova.

— Milo mi je što sam vas upoznao, gospodine Jepsone, s obzirom na sve što sam o vama čuo.

— Zacijelo ste očekivali da ću među vas tresnuti poput groma?

— Ne bih se začudio — odvratila Macklin osmijevajući se.

— Nekad ste s mojima živjeli u prijateljskim odnosima, zar ne?

Na Macklinovu licu nestade osmijeha.

— Bilo je to prije nego što je vaš otac... Jeremija... pokazao prave karte.

Jase se nagne naprijed.

— A to znači...?

— ... da se pokazao osornim i sebičnim starcem — odbrusi Macklin pocrvenjevši. — S vama nisam u svađi, Jepsone, ali kad ste me već upitali...

— Sad smo u svađi, Mackline...

— Polako, Jepsone! — zareži rančer. — Ako si došao da izazivaš...

— A zbog čega bi došao? — umiješa se Meg Ramsey.

— Ti se u to ne miješaj! — otrese se na nju otac.

— Zašto svi na mene vičete neka šutim, neka se ne pletem u muške poslove? — prasne djevojka. — I ti i Fred.

Fred Ramsey okrene se ocu.

— Nije joj se svidjelo kad sam Jase pustio u dolinu. Kao što vidiš, sad se provukao kroz straže.

Jaseu nije promaklo da je Macklin djevojku uhvatio za ruku. Zašto? Baš tada mu je kicoš pogledao preko ramena i nekome dao znak.

Jase se sagne i pljusne se po licu, kao da tjera muhu. Pri tom se osvrne i za sobom spazi nekoliko kauboja. Pažnju mu posebno privuče čovjek kraj kaubojske brvnare. Zamakao je iza nje, a kad se Jase nakon nekog vremena ponovno ogledao, čovjek je izvirivao iza ugla trijema.

Bio je to Dawson, revolveraš koji je Jasea dočekao na sjevernom prilazu.

— Uzgajate li stoku, gospodine Mackline? — obrati se Jase elegantnom čovjeku.

— Zasad sam samo vlasnik zemlje. Stoku ću nabaviti kad bude više vode i trave.

— Ah, tako! Čekajući kišu, posjećivat ćete i dalje susjede?

— To je moja stvar! — otrese se Macklin. — Posjećivat ću svakoga tko mi bude htio pružiti gostoprimstvo. Ovdje sam dobrodošao.

— Tako je, Jepsone — upadne Buck Ramsey ljutito.

— Što se za tebe ne bi moglo reći. Govori, zašto si došao?

— Samo smireno! Najprije da sredim neke račune s ovim momkom prema kojem ste tako gostoljubivi. Riječ je o požaru na našem ranču.

Alex Macklin priđe rubu trijema, a u očima mu bljesne.

— Ako je to prijetnja, budite jasniji! Ja ne moram voditi računa o starosusjedskim odnosima.

— Tako je.

— Po meni bi ovo bio vaš kraj, Jepsone.

Jase se osmijehne.

— Sva sreća da vi o tome ne odlučujete. Srećom po jednoga od nas dvojice.

— Dosta! — zagrmi rančer.

— Pazi što govoriš!

– Buck – upita Jase mirno
– je li onaj Dawson na vašoj
platnoj listi?

– Jest – odreže Buck Ramsey.

– Reci mu da izviri iza ugla. Znam da ti ne bi bilo milo da me ustrijeli s leđa, premda mu je tvoj gost malo prije upravo to naredio.

Na licu mu je titrao osmijeh dok su se otac i sin naglo okrenuli prema Alexu Macklinu.

– Kad se netko nađe između dvojice protivnika – nadoda mirno Jase – najbolje je da pažnju usredotoči na jednoga od njih. Ja sam izabrao vas, Mackline, a ako ovdje netko pripuca, budite uvjereni da ćete vi prvi odletjeti na nebo da se rukujete sa svetim Petrom, makar samo zakratko.

U tišini koja je nastala Ramsey svrne pogled s Jasea na Macklina. Zatim side s trijema i poviče:

– Dawsons! Dodi ovamo!

Jase je pažljivo motrio Macklina, ali je krajičkom oka uspio vidjeti kako se Dawson pojavljuje iza ugla.

– Ovo vam neću zaboraviti!
– zareži Macklin s mržnjom u očima.

Ni ja vama – odbrusi Buck Ramsey. – Ako je to bila istina.

– Uvjerio si se vlastitim očima – dobaci Jase sa sedla.

– Pa šta, to ne mijenja odnose među nama. Zar misliš da ću te tek tako pustiti kući?

– Hoćeš, unatoč svemu.

Sijedi rančer potrese glavom.

– Prokleta si sambuvjeren, siguran u sebe.

– U tebe, Buck. Zbog toga sam i došao. Znam da ne oklije-

vaš kad treba ubiti protivnika, ali sam uvjeren da ne bi mogao iz zasjede ubiti čovjeka kojem si godinama bio prijatelj. Došao sam da mi to sâm kažeš.

Nastala je duga tišina. Ramsey je stajao kao ukopan. Naposljetku na trenutak svrne pogled na Dawsona i reče:

– Ja nisam ubio Jeremiju i Jakoba. Ja to ne bih uradio iz zasjede.

Jase zadovoljno kimne. Takav je odgovor očekivao.

Tko je to mogao učiniti? Dawson? Ako je bio on, zacijelo nije radio po vlastitom nahodenju. Možda ga je poslao Alex Macklin, koji je, kao što se pokazalo, imao na revolveraša određeni utjecaj. Ili koji drugi rančer, nekadašnji prijatelj?

– Sad možeš otići, Jepsone – trgne ga iz razmišljanja Buck Ramsey. – Rekao si što si imao reći, odjaši i više se ne vraćaj.

– Hvala na upozorenju. Imam jedno i za tebe: reci svojim momcima da na ranču Bar-J idući put neće zateći pospance.

Kimnuvši Fredu i Meg, okrene se Macklinu.

– Nadam se da ćemo se još vidjeti.

– U to ne sumnjam – odvratiti visoki posjednik prijeteći.

Jase lakim pokretom uzde okrene Hossa. Na sebi je osjećao poglede okupljenih kauboja, ali mu je pogled privukao samo revolveraš Dawson.

– Nadam se da ćeš čuvati one svoje motke u klancu kad odlučim da ih uklonim.

– Ne brini – zareži revolveraš. – Čekat ću te.

– Bio bih vraški razočaran da te tamo ne nađem.

Produžio je ne osvrćući se više. Stigavši do drvenog ulaza u ranč, za sobom začuje topot, a još prije toga povik:

– Meg, vrati se...!

Polako je jahao dalje osmjevujući se. Meg je bila svoeglava djevojka, kakvih je bio pun Teksas. Čak ni strogi otac nije je uspio obuzdati. Okrenuo joj se tek kad mu je dojahala uz bok.

– Zar si me došla pozvati na doručak? – obrati joj se s osmijehom na usnama.

– Znaš da nije tako. Ne bi li zaustavio tog svog ružnog konja da malo porazgovaramo u miru.

– Pazi da te Hoss ne čuje – našali se on.

Ipak je zaustavio konja i pogledi su im se sreli. U njezinom je zapazio prkos, ali i nedoumicu.

– Zašto si jutros dojahao na naš ranč a znao si koliko je to opasno? Mogao si nastradati.

Pošao se izvući laskanjem.

– Došao sam da još jednom vidim djevojku kakve nama u Kansasu.

Ona ljutito odmahne glavom.

– Laskanje ti nikad nije polazilo za rukom, udvaranje još manje.

– Pa – pridometne on uz osmijeh. – Možda sam htio nešto više saznati o tvom prijatelju kicošu.

– Gospodin Macklin je pravi džentlmen – nakostriješi se Meg Ramsey.

On zavrti glavom.

– Zaslužila si boljeg, Meg.

– Što ti sve ne zamišljaš! – prasne ona. – S njim živimo u

dobrim prijateljskim odnosima. Što se za tvoje ne bi moglo reći.

– On je nekad redovito posjećivao i moje. Zašto?

Lice joj je bilo crveno od srdžbe.

– Zašto mene pitaš? Tvojima je bio dobrodošao gost. Zar ti to nije dosta?

– Bilo bi da mi otac i brat nisu ubijeni iz zasjede.

Lice joj je odražavalo zabrinutost. Razgovor je svrnula na prvo pitanje.

– Još mi nisi odgovorio zašto si se jutros izložio opasnosti?

– Rekao sam to pred svima. Da ti vidim oca, da provjerim svoje mišljenje o njemu. Nije se promijenio nakon toliko godina. Mogao me dati ustrijeliti i nitko mu to ne bi zamjerio. Ja sam za sve teksaški revolveraš, željan kavge. Ali Buck to ipak nije uradio. Sad sam uvjeren da ubojstva iz zasjede nisu njegovo djelo.

Djevojka je oborila pogled osjećajući se nelagodno.

– Zbog toga nam nije lako pri duši. Mi to zaista nismo učinili.

– Drago mi je što to čujem i iz tvojih usta.

Ona podiže pogled i zagleda mu se u oči.

– Ako znaš tko je...?

– Još ne znam – presiječe je Jase. – Ali kad otkrijem, i ti ćeš saznati.

Okrenuo se, odjahao, a ona ga nije ni pokušala zaustaviti.

XIV

– Dobar viski – reče Jase odloživši bocu.

Sjedili su u smiraj dana

ispod kamene piramide čeka-jući da se smrači.

— Jesi li siguran za liječ-nika?

— Pristao je.

— Zacijelo se plaši?

Skeeter se naceri.

— I ja sam ga uplašio... pa se nije mnogo nećkao.

Jase ga pogleda s negodova-njem u očima.

— To nije bilo potrebno.

Rubovi oblaka na zapadu kao da su plamtjeli. To i nije bilo tako utješno jer će i sutra-dan biti nesnosno vruće.

Pošto je odjahao s ranča Rok-ing R, Jase je veći dio vre-mena proveo u sedlu. Odjahao je prema sjeveroistoku u širo-kom luku i najprije navratio na ranč Petea Johnsona. Na njem se nije zadržao dugo jer je u kući zatekao samo nje-govu ženu Helen, kćerku i slu-žinčad. Pete je prije sedam dana s nekoliko kauboja potje-rao svoje glavno stado prema sjeveru.

— Pete misli da je sjevernija suša nanijela manje štete i da ondje ima više vode — objas-nila je Helen Jaseu.

Na licu joj nije čitao ni mržnju ni gorčinu, kao da ni Jasea a ni Jepsonove nije sma-trala glavnim krivcima za ne-daće koje su ih snašle. Bila je to prava graničarka, navikla na teškoće i grub život.

— Uvjeren je da će putem naići na više vode.

— Zar su vam i ona dva pri-rodna pojilišta presušila? — upita Jase.

— Još prošlog ljeta. Ove smo zime imali samo jedan valjani pljusak, i ono malo vode što se na dnu sakupilo presušilo je za dan-dva.

Žena je s njim razgovarala kao da nikad nije odlazio od kuće. Bilo je to nalik na čavrlja-nje o vremenu i svakodnevnim teškoćama.

— Pete se teška srca odlučio da proda stado. Stoka je mršava i on zna da neće post-ići dobru cijenu. Ali drugog iz-bora nije bilo. Ako uskoro ne padne kiša, uginut će nam i ono malo krava što nam je ost-alō.

Glas joj nije odavao nikakvu nadu.

— Pete je dobar gonič — um-iri je Jase. — Snaći će se pu-tem.

Zagledala mu se u lice blije-dim, crveno obrubljenim očima.

— Za Petea je bolje da je od-sutan — reče prigušeno. — Sukob je neizbježan.

— Znam, i zbog toga sam s njim htio porazgovarati.

Oprostio se i odjahao dalje. Pašnjaci su bili pusti. Čak ni na grmlju nije ostalo zelenila. Učinilo mu se da su on i šarac jedina živa stvorenja miljama uokolo. Na nekadašnji život upozoravale su samo izbljeda-le kosti uginulih goveda, beži-votni svjedoci dugotrajne suše.

Jase je nabasao na nekoliko osamljenih krava, a onda je u okrugloj udolini, koja je nekoć bila pojilište, ugledao desetak mršavih goveda. Među njima nije bilo teladi i junadi. Oni bi prvi podlegli, kao i bikovi, koji nišu bili otporni na žed.

To je zacijelo Thatcherova stoka, pomisli Jase. Rančer je navodno bio kod kuće.

Dok je jahao prema Thatche-rovu ranču, odjednom na vrhu brda ugleda oblačić dima. Za-tim začuje i pucanj.

Zaustavi šarca i pažljivo se zagleda u mjesto odakle je bio ispaljen puščani metak. Ugleđavši drugi oblačak dima, brzo potjera konja udesno. Metak je podigao prašinu desetak metara pred njim.

Možda je Thatcher već saznao za njegov posjet Ramseyu i sad ga upozorava da se vrati? Pa neka mu bude.

Do kamene piramide je stigao prije Skeetera. Kad je ovaj dojahao predveče, Jase mu ispriča sve što je bio doživio.

— Imao si vrašku sreću — promrmlja stari kauboj. — Sâm protiv cijele Ramseyeve bande!

Jase slegne ramenima.

— Morao sam preuzeti taj rizik kako bih stvari istjerao načistac. Htio sam biti siguran da Buck nije ubojica.

U to sam se uvjerio.

— Mogao je blefirati.

Jase zaniječe glavom.

— Meni nije. Predobro ga poznajem. Zar bi me inače pustio da odem?

Kauboj se počese po bradi.

— Ako nije Buck, tko je...?

— Čovjek koji je dobro poznavao Jeremiju i koji je od te smrti očekivao korist. Riječ je o bezobzirnu čovjeku, koji se neće ustručavati najgoreg zločina samo da se dočepa onoga do čega mu je stalo.

Skeeter dohvati bocu i povuče dobar gutljaj. Pošto je rukom obrisao usta, iskosa pogleda Jasea i upita:

— Što bi bilo da je Buck ubojica i da te je na svom ranču dao ustrijeliti? Što bi ti vrijedilo...?

— Ništa. Bio bih mrtav i više ne bih time razbijao glavu.

XV

Kuhinja u Velikoj kući bila je velika prostorija, u kojoj su glavno mjesto zauzimali golemi štednjak na jednoj strani i dugačak stol od hrastovine okružen stolicama. U jednom zidu bilo je staro ognjište. Majci je bilo milije od štednjaka i ona je za razliku od Cassie uglavnom na njemu pripremala hranu.

Jase i Skeeter vratili su se preko planine bez nepritika. Tek kad su sišli u dolinu, kraj rijeke ih je zaustavio iznenađeni stražar. Nikom nisu govorili o svom tajanstvenom putovanju, a nitko ih nakon povratka i nije zapitkivao, premda je iz očiju sviju za stolom virila znatiželja.

Doručak je kao i obično bio obilat i kuhinjom se širio ugodan miris jela i dima s ognjišta. Osjećala se i prisutnost žena: svježina, pamučne haljine i kosa, čak i miomiris.

Prizor dozove u Jaseovo sjećanje uspomene sa stotina i stotina sličnih doručaka u ovoj prostoriji i drugima prije nje. Ali onda je glava obitelji bio Jeremija, premda ni Kate nije nedostajalo autoriteta. Čim su djeca malo odrasla, pazila su na očevo raspoloženje. S njima je za stolom razgovarao ljubazno, što je i od njih tražio. Svima se nametao snagom svoje ličnosti.

Majka, koja ga je sad ozbiljno motrila preko stola, nekad je bila sretna žena. Sad bi joj se na usnama rijetko pojavio osmijeh. Izjedali su je jad i želja za osvetom.

Nekad je u kući bila jedina žena, za muža i sinove. Sad su

uz nju bile snahe, i sad je to bila kuća žena. Od muškaraca se tražilo da na vratima otaru čizme, da poslije jela usta obrišu ubrusom.

Nekad je u toj kuhinji bilo bučno. Svi su se osjećali ugodno. A sada, u tišini u kojoj se čulo samo zveckanje pribora, svi su zabili nos u tanjure, osim dvojice dječaka. A i oni su malo-pomalo osjetili da nešto nije u redu pa su se umirili.

Naposljedku se Beth odvaži i upita:

– Jase, jučer te nismo vidjeli.

– Oh, malo sam se pentrao po brdima.

– Zar misliš da postoji put...?

On nehaljno odmakne šalicu.

– Ima ih koliko ti srce želi.

Svi su se zgranuli. Kate se zabulji u sina stišćući prstima rub stola.

– Znači – nadoda Beth – našao si put... i izišao iz obruča, zar ne?

– Jesam. – Jase otpije gutljaj. – Danas je subota. Nije red da se subotno večer provede suha grla.

– Što! – Cassie koja je nešto petljala oko štednjaka okrene se ne vjerujući. – Verao si se vrletima samo zato! Ne vjerujem!

Jerome bijesno tresne šakom o stol tako da je posude zazveckalo a dječaci udarili u plač.

– Ja mu vjerujem! – poviče.

– Mogao sam odmah pogoditi da je to sve što može učiniti!

– Zar ti nije do viskija? – otegnuto će Jase. – Ako ti ponudim gutljaj?

– Nosi se u pakao sa svojim viskijem! – prasne Jerome Jepson. – Nije mi potreban ni za subotno večer ni za hrabrost.

Mladić izide na trijem zalupivši vratima. U tišini koju je ostavio za sobom čuo se samo plač manjeg djeteta. Jase odgurne stolac i ustane.

– Kolač je bio izvrstan, moje dame. Ne zamjerite, cigaru ću popušiti na trijemu.

Nitko mu ne odgovori.

Iz džepa je izvadio dugačku crnu cigaru i ovlažio joj vršak. Zatim ga privuče prizor pred kaubojskom brvnarom. Iz nje je upravo bio izišao revolveraš Chick, zaustavio Jeromea i oni su, razmijenivši nekoliko riječi, pogledali prema njemu.

Vrijeme je da brata upoznam sa svojim planom, pomisli Jase. Prilično je usijane glave, uvijek mu se žuri, a ni konja ne štedi. Ali sve će ga to proći s godinama.

A Chick? Možda je prema čovjeku bio nepravedan? Zašto Jeremija ne bi unajmio revolveraša kad ih ugrožava nadmoćan neprijatelj?

Netko otvori vrata.

– Ona te želi vidjeti – za ledima začuje Bethin glas.

Jase je pogleda preko ramena i povuče dim.

– Reci joj da ću doći čim popušim cigaru.

Jeromeu i Beth nije odgovorio na pitanje, ali suhonjava starica polagala je na nj veće pravo.

XVI

Čekala ga je u zamračenoj spavaonici, u kojoj je bilo ugodno svježje. Sjedila je u svom naslonjaču, lica okrenuta

prema vratima. Jase se spusti u drugi naslonjač.

– Dakle, gdje si bio jučer?

– Već sam rekao u kuhinji.

– Sada nisi u kuhinji. Ono što si prešutio njima reći ćeš meni.

Jase se nasmiješi.

– To me podsjeća na metode iz djetinjstva.

– Opet okolišaš – naljuti se starica. – Znači, izvukao si se iz obruča.

– Jesam. I posjetio sam neke ljude.

Kaže Jepson nagne se naprijed.

– Koga si to posjetio a da nisi smio priznati za stolom?

– Bucka Ramseya, na primjer.

Zelene oči svijetlile su joj unutrašnjom vatrom. Nestrpljivo je čekala da nastavi, a on je šutio.

– Što se dogodilo?

– Ništa, ostao je živ.

Ona se uspravi.

– Ostavio si ga živa! A on ti je ubio oca!

– Uvjeren sam da on to nije uradio.

Neko ga je vrijeme netremice promatrala.

– Ispričaj mi kako se to dogodilo.

Opisao joj je sve redom i iznio razloge koji su govorili u prilog Bucku Ramseyu.

– To nije dokaz – zavrtila starica glavom.

– Za mene jest.

Počela se polako njihati, ali ni jednog trenutka nije s njega skidala pogleda. On se zagleda kroz prozor preko kojeg je bila navučena prozirna zavjesa. Imao je nejasan dojam da ih netko prisluškuje.

– Bio si u ambaru kad je izbio požar, zar ne? – Kate odjednom promijenila predmet razgovora. – Što si tamo tražio?

– Htio sam izbjeći neprilike, ali sam se prevario.

– Je li Cassie u pitanju?

Sad više nije bilo sumnje da je Kate čula kad mu je Jeromeova žena na trijemu zamjerala neborbenost.

– Jerôme tvrdi da izbjega-vaš borbu – nadoda starica.

– Nisi izvukao kolt čak ni onda kad su oko tebe zapalili sijeno. Čini se da tvoj posljednji postupak dokazuje da tvoj brat ima pravo.

– Budi jasnija.

– Dopузao si Ramseyu umjesto da ga baciš na koljena. Pa da on i nije povukao obarač puške iz koje ti je ubijen otac, on je začetnik svega zla, zavrjedio je da umre, a ti nisi sposoban da budeš oružje pravde.

Jase ustane i pode prema vratima.

– Ako je to sve...?

– Nije. Od tebe hoću istinu. Misliš da ne znam zašto si prešao u ambar? Misliš samo na Jakobovu udovicu. Za drugo te nije briga. Sedam godina od tebe nismo dobili ni riječi, a čim si čuo da je Jakob pod zemljom i da ti ne stoji na putu, odmah si dohrlio poput psa...

– Prestani! – zareži Jase.

Ona prstima grčevito steže ručni naslon. Zinula je od zaprepaštenja jer se još nikad nije dogodilo da bi je tko prekinuo usred rečenice.

– Od mene tražiš istinu, a za nju te nije briga koliko je crno pod noktom. Iz tebe izbija samo mržnja. Slušaj me dobro. Kunem ti se, došao sam kazniti

ubojice, ali se varaš ako misliš da ću poput kakva anđela osvete ubiti svakoga tko mi se i malčice bude zamjerio. – Više se nije mogao zaustaviti bez obzira na slutnju da ih na trijemu netko prisluškuje. – Ja znam kako ću izvesti ono što sam naumio. Borbom protiv susjeda nećemo postići ništa. Morat ćemo unajmiti sve više revolveraša, a od prolivene krvi i suza trava neće zazele-njeti. Moram pronaći nešto drugo.

– Jeremija...

– Jeremija je u ovaj ranč uložio sebe i to ga je sprečavalo da situaciju ocijeni objektivno. Možda se i uplašio. To se događa i ljudima njegova kova. Pa i ti si se promijenila, majko. Toliko te se dojmila njihova smrt da ne vidiš dalje od nosa.

– Kako to misliš? – Glas joj više nije bio čvrst i siguran kao na početku razgovora.

On je šutio i ona je morala upitati iznova.

– Ionako sam rekao previše.

U očima joj je zapazio izraz zabrinutosti i preklinjanja. Kao da je iz pogleda odjednom nestalo mržnje.

– Nešto znam, a nešto zaključujem. Ali to još nije dovoljno da bih već sada nekoga mogao optužiti.

– Znači, naslućuješ tko ih je ubio?

On pogleda prema prozoru.

– Naslućujem. Smislio sam plan kojim ću potvrditi sumnju. Sutra ću znati sve. A tada je ubojicama odzvonilo. Jesi li to htjela, majko?

– Ja bih htjela... – zagrcne se Kate Jepson a pogled joj se zamagli od suza.

– Htjela bi ono što više ne možeš imati – reče Jase blago.

– On je mrtav, majko. Zadovolji se uspomenama na godine što si ih uz njega proživjela. Nepotrebnim ubijanjem nećemo ga vratiti u život.

Nastala je duga tišina. U sobu je izvana počela prodirati vrućina. Zrak je postao zagušljiv. Naposljetku je progovorila tako tiho da joj se morao približiti da bi je čuo.

– Ne govoriš kao revolveraš... kao da ti je ubijanje omrzlo.

– Revolveraš je prečesto suočen sa smrću, majko.

Činilo se da su rekli sve što su imali reći. Ali Jase se ne pomače. Kao da se zrak u spavaonici odjednom neznatno promijenio. Kao pred oluju. Sve je bilo mirno, a ipak se osjećalo da se negdje nešto pokrenulo. Tišina je nalikovala na kapanje vode s grana na meku zemlju poslije kiše.

Mislio je da je najgore prošlo, ali se prevario.

– Mi se žene međusobno poznajemo – šapne Kate. – Za tebe nisam bila sigurna, Jase. Mislila sam da se vraćaš... radi Beth.

– Nisam, mama. Nakon njezine udaje za Jakoba, sve je bilo prekasno. Zauvijek.

Ona kimne, a na licu joj se ukaže izraz olakšanja.

XVII

Predvečer su Jase i Skeeter iznijeli bocu viskija, što je izazvalo opću znatiželju, jer otkako su bili u obruču, svi muškarci na ranču, tužili su se osim na suhu zemlju i na suha grla. Njih dvojica su pošla prema

grobu zaustavili se na pola puta i sjeli pod okljaštreni hrast.

To nije promaklo kaubojima i uskoro su se između njihove brvnare i drugih zgrada okupljale grupe. Dobacivali su onoj dvojici pogleda i prepričavali novost. Ali oni nisu na njih obraćali pažnju. Žedni i zavidni kauboји počeli su oblizivati suhe usne pitajući se kako su Jase i Skeeter nabavili viski. Iznosili su različite pretpostavke: da je Jase donio viski sa sobom, da je u boci umjesto viskija voda. Malo tko je u to povjerovao, jer su Jase i Skeeter uskoro bili tako dobro rasploženi da to nije moglo biti od vode, pa ni u vrijeme najveće suše.

Jerome je bio odjahao sa Chickom da pregleda straže. Kad se predvečer vratio, kauboji su ga odmah obavijestili o dvojici veseljaka. Nešto se dogovarao sa Chickom i s nekim momcima kraj brvnare, zatim je otišao kući mrko zvjerajući prema onoj dvojici.

Već se smračilo, samo su još vrhunci na istoku bili malo osvjetljeni. U brvnari su upalili svjetiljku. Jase nije sišao na večeru. Kad je boca bila gotovo prazna, on je promućka i izvrne.

— Morat ćemo naćeti drugu.

Skeeter je boce sakrio iza kovaćnice. Dok je on pohitao po preostale boce, Jase se zaputio prema kaubojskoj spavaonici. Prostorija je bila dupkom puna, a Jase već s vrata osjeti da je prekinuo živahnu raspravu.

— Gospodo! -- reće u znak pozdrava i sagne se ulazeći.

Ranjeni Bill Dane ležao je u kutu dugačke prostorije. Jase se zaputi prema njemu s gotovo praznom bocom u ruci.

— Za tebe sam ostavio nekoliko gutljaja, stari moj. Pomislio sam da si, ovako besposlen, strašno žedan.

Kauboj se kolebao. Pogled mu odleti Jaseu iza leđa, prema revolverašu Chicku. U prostoriji je prestao svaki razgovor.

— Možda drugom prilikom, Jase — promuća ranjenik. — Hvala na ponudi.

— Čovječe, to će te podići na noge — nukao ga je Jase.

— Zar niste čuli, mister, što vam je odgovorio — oglasi se Chick. — Vaš viski nam nije potreban.

— Pusti ga da govori u svoje ime — odbrusi Jase ne osvrćući se.

Bill Kane, očiju mutnih od iskušenja, svrne pogled sa Chicka na Jasea, još malo promisli i tresne:

— Daj ovamo taj viski, Jase! Samo mi prije reci kako si do njega došao u tom suhom paklu?

— Zar misliš da je otrovan? — osmjehne se Jase.

— Ne, zaboga, samo sam znatiželjan.

— To je dobar viski iz saluna. Jučer smo Skeeter i ja odšetali do grada da protegnemo noge.

Kane se s mukom pridigne na lakat, dohvati bocu i nagne je. U spavaonici je bilo tako tiho da se mogla čuti muha. Zatim je netko progutao slinu a drugi oblizao usne. Kane je već iskapio sve do posljednje kapi i zadovoljno se srušio na

jastuk. Jase prijede pogledom po spavaonici.

— Ima ga još, momci! Bit će ga dovoljno za sve žedne.

Izašavši pred brvnaru, ugleda Skeetera kako maše dvjema bocama.

— Ovamo, staro momče. Tu će biti točionica. Navali narode! Piće je besplatno!

Ubrzo su od bačava i dasaka napravili šank. Buka je privukla Jeromea i druge ukućane i oni izadoše na trijem Velike kuće.

— Izvolite, gospodo! — razgalamio se Jase. — Ja ću biti pipničar. Pridite, zašto oklijevate? Imam i čašu za one kojima se gadi iz boce.

Neki su počeli prilaziti. Troprstić je već bio dograbio bocu i nagnuo je. Odazvao se već prvom pozivu.

Cassie pride Jeromeu na trijemu. Beth je malo zatim izvela Kate i pomogla joj da sjedne u naslonjač.

U spavaonici nije ostao nitko. Boca je zaredala iz ruke u ruku. I Jase je još jednom nagne kadli ugleda kako od Velike kuće prema njima korača Cassie Jepson. Kad je prišla »šanku«, Jase odloži bocu i osmijehne se.

— Dame piju samo iz čaša i ako dopustiš...

— Ne budi odvratani! — skreše mu ona.

— Ta ti u ovom društvu ne pali.

Oči su joj bile pune bijesa.

— I ti to radiš u sjeni očeva groba!

— Kao prvo... grobovi ne bacaju sjene — promrsi Jase i malo se otriježni. Pogledavši prema grobu nadoda: — Jeremija nam neće zamjeriti. Ko-

liko je puta i sâm zavirio u dno boce. I on i Jakob.

— Hrabri revolveraš! — praskala je Cassie. — Sve ove godine slušala sam o tebi kao najboljem Jepsonu...

— Smiri se, Cassie! — umiješa se Jerome, koji je upravo bio prišao i čuo njene posljednje riječi.

— Pusti me da mu sve skrešem u brk! Čime je dokazao tu svoju veličinu? Pobjegao je od obitelji kad joj je bio najpotrebniji, a vratio se prekasno.

— Ti ne znaš...

— Znam da izbjegava borbu. Sâm to priznaje. Ne vjerujem u sve one priče o nepobjedivom revolverašu. Jase Jepson, ti si pijana kukavica... i...

Zagrcnula se tražeći prikladnu riječ. Jase za njezinim leđima spazi Beth. I nju je privukao nesvakidašnji prizor pred brvnarom.

— Iz svega što si rekla mogu zaključiti da ne voliš pijančevanje — reče Jase blago. — Kladam se da Jerome nije zavirio u čašicu otkako si ga smotala.

— To nije istina!

— Ako nije, potegni malo — reče Jase mašući mu bocom pred licem.

Jerome je zbunjeno pogledao ženu.

— Tako sam i mislio — naruga se stariji brat. — Odvikao si se pića, mladoj dami za ljubav. Momče, preozbiljan si za svoje godine. Odmakni se od suknje...

— Nosi se do vraga! — poviše Jerome. — Daj da i ja cugnem taj tvoj prokleti viski!

— Jerome!

— Ne pokušavaj me spriječiti, Cassie!

Već je dohvatio bocu i iz nje dobro nagnuo. Nakon toga se zagrcnuo. Jase prasne u smijeh. Jerome ga presiječe pogledom.

— Zar si iz Kanskasa došao samo zato da nam pokažeš kako se prazne boce? Nisi trebao ni dolaziti. Žao mi je što to moram priznati, ali Cass te je s pravom nazvala pijanom kuka vicom.

U tišini koja je nastala činilo se da Jase razmišlja što da odgovori na optužbu. Kauboji oko njega su se smijuljili, a oni iz pozadine nervozno grickali usne jedva odolijevajući iskušenju. Jase naposljetku progovori, polako i razmetljivo:

— Što vas briga zašto sam se vratio kući? Mi radimo po planu — Skeets i ja. Ne vjerujete? Nitko neće starom Jaseu zabraniti da izađe iz doline kad god mu se prohtije. Strpite se još malo pa ćete se uvjeriti. Sutra... — naglo se prekine, zavrti glavom i nadoda šapatom: — Pronašli smo rupu u obruču. Možemo išetati u svako doba.

— Sutra će ti glava biti velika kao bundeva — prezirno mu dobaci Jerome, dohvati ženu pod ruku i povede je prema Velikoj kući.

Beth je znatiželjno motrila pijana šurjaka.

— Jase, ti si zaista nepredvidiv.

On se blijedo osmijehne s nekakvim čudnim izrazom tuge u očima.

— I mazga je nepredvidiva. Nisi mi baš polaskala.

Beth je u kući zatekla bračni par kako se prepiru.

Naglo su ušutjeli, a ona se naslonila na ogradu.

— Griješite — iz tame se oglasi Kate. — Uopće ga ne razumijete.

Beth se iznenadi osmijehu na staričinom licu. Kao da je skrivala nekakvu tajnu, zbog nečega se odjednom oraspoložila.

— Muškarci piju jer su slabici — zainati se Cassie. — Ili zbog toga što se trijezni plaše svoje sjene.

— Jase se ničeg ne plaši — promrmlja starica odmahujući glavom.

Cassie iznenađeno pogleda muža. Beth se okrene i reče:

— Tko zna zašto pije, majko? Malo prije je rekao da sutra kreće u nekakvu akciju. Možda se tako na nju priprema?

— On za nečim žali. To je ono irsko u njemu. On oplakuje oca i brata. Tek sada. On pije da bi ublažio bol.

Beth se zagleda u svekrvu i slegne ramenima. Starice o sinovima misle samo najbolje. A Jase je za Kate bio izgubljeni sin, koji se nakon lutanja vratio kući. Pa neka živi u iluziji.

S bocom u ruci Jase je teturao dvorištem okružen pogledima srdžbe, prezira i razočaranja. Samo je Skeets spavao, a Beth se smješkala.

— Što vam je? — viknuo je prema onima na trijemu. — Zar nikad niste vidjeli pijanca?

Zatim je zavirio u bocu i otkriviši da je prazna, bacio je daleko. Uto se iz skupine odvoji visoka prilika i Jerome prepozna revolveraša Chicka.

— Nikad nisam vidio da netko od sebe pravi veću budalu — naruga se revolveraš.

— Niti da iz jedne boce može puhnuti toliko vjetra.

— Štooo? — Jase zine i

nagne se u stranu kao da nije dobro čuo.

— Kažem da je Jaseu Jepsonu potrebno da si pičem ulije malo hrabrosti. Inače je samo jadni hvalisavac.

Jerome je dotrčao i pokušao spriječiti sukob koji je bio na pomolu.

— Prestani, Chick! — naredi oštro.

— Pitao je, pa sam mu odgovorio — odbrusi revolveraš.

Jase dohvati brata za ruku i povuče ga u stranu.

— Ne miješaj se u to, braco.

Zatim se okrene Chicku i mirno reče:

— Jednom smo se već sukobili. Obećao sam ti da će idući put biti ozbiljno.

Jase polako pođe prema izazivaču njišući se lagano u hodu. Zaustavi se pred njim na pola metra. Bili su jednako visoki, ali je Jase bio teži.

— Vrijeme je da dobiješ lekciju, momče!

— Od tebe?!

— Ne izazivaj, Chick! — poviče Jerome. — Zar ne vidiš da je pijan?

— Zaveži! — obrecne se Jase Jepson na brata. Zatim se ponovo okrene Chicku: — Čuo sam da si vješt u povlačenju kolta.

— Dovoljno brz da te izrešetam.

— Pokušaj!

Revolveraš se samouvjereno cerekao. Jase iznenada zakorači lijevom nogom i njome pritisne protivnikovu desnu. Revolveraš problijedi, pokuša povući nogu, ali uzalud.

— Proklet bio! — zareži prigušeno.

— Da vidimo kako si brz — izazivao ga je Jase.

Chick se više nije otimao. Zablenuo se u Jasea i prosiktao:

— Skloni nogu da se odmaknem!

— Ostat ćeš ovdje, momče.

U revolveraševim očima ogleдалa se nevjerica. Našli su se u krugu radoznalaca koji su napeto pratili što će se dogoditi. Naslonjena na ogradu trijerna, Cassie je od uzbuđenja ruku prinijela ustima, a Beth je otrčala preko dvorišta.

— Tako se ne bori — zapišti Chick sijevajući pogledom.

Počeo se tresti od bijesa. Protivnikov prezirni osmijeh dovedio ga je do ludila. Napetost je dosegla vrhunac. Revolveraš zausti da nešto kaže, ali mu riječ zastane u grlu. Tada mu ruka poieti prema koltu. Uradio je to brzo, ali Jase je bio brži. Revolveraš je prstima tek obuhvatio držak kolta kadli na trbuhu osjeti pritisak — protivnikov kolt. Ruka kojom je iz korica samo malo izvukao kolt zaustavi se usred pokreta i zadršće.

Prošla je puna minuta, duga kao vječnost. Zatim Jase blago ustukne, palcem oprezno spusti kokot za koji su bile prikovane sve oči. Gledaocima se ote uzdah olakšanja, kao da je dvorištem odjednom puhnuo blag povjetarac.

Revolveraš je dahtao od bijesa, a kad je Jase sasvim spustio desnu ruku, on ponovo potegne kolt.

— Jase! — htjede Jerome upozoriti brata, ali Jase je bio spreman i na takvo iznenadeње.

Snažno zamahne lijevom rukom i protivnika tako tresne rubom dlana po prstima da je

zauriao od bola prije nego što je uspio dograbiti kolt. Zatim ga zgrabi za ruku, stisne mu prste i gurne uvis. Revolveraševo iskrivljeno lice odavalo je bol i bijes.

— To je samo početak! — zaprijeti Jase.

Zatim mu iz korica izvuče kolt i baci ga daleko u prašinu. Pošto se malo odmakao, odriješi svoj opasač i spusti ga na zemlju ne skidajući pogleda s protivnika.

Chick je ozlojedio sve prisutne. Bio je poražen, protivnik ga je pošteditio, a on se poslužio prijavim trikom.

— Ne mogu se boriti ovakvom rukom — izmotavao se revolveraš.

— To gore po tebe.

To je bila samo varka. Chick iskoristi trenutak kad je Jaseu malo popustila pažnja, iznenada skoči naprijed i zabije glavu protivniku u trbuh.

Jase je od udarca zateturao i pao na leđa, a Chick preko njega. Budući da je bio trijezan, brzo se iskobeljao i ustao. Bio je brži nego što je bilo potrebno jer se Jase pridizao sporo, trapav poput medvjeda u proljeće.

Udarac žizmom dohvati ga po licu dok je još četveronoške bio na zemlji. Revolveraš mu se baci na leđa a Jase se nagonski počne kotrljati. Chick odskoči, a kad ga je protivnik pokušao zgrabiti za noge, koljenom ga tresne u glavu. Jase zastenje i sruši se u prašinu. Chick mu pride i vrškom čime opali ga po rebrima.

— Prestani, Chick! — zauria Jerome.

Revolveraš se toliko uživio u

borbu da ga i nije čuo. Jase je još klečao na zemlji pokušavajući rukama odbiti protivnikove nasrtaje. Borba ga je otrijeznila pa je postao svjestan položaja u kojem se našao. Zakačio se s mladim, spretnijim protivnikom.

Naposlijetku se ipak osovio na noge braneći se od udaraca koje mu je protivnik pokušao nanijeti. Chick ga je dvaput dohvatio po ramenu i jedanput po nosu.

Revolverašu se vratilo samopouzdanje. Skakutao je oko protivnika, koji se jedva držao na nogama, i nanosio mu udarac za udarcem. Jase je čekao svoju priliku. Kad mu se protivnik previše primakao, zabivši mu šaku u trbuh, Jase ga svom snagom dohvati po glavi. Revolveraš zaglavinja i sruši se na zemlju.

— Naprijed, Jase!

— Tresni ga!

Po poklicima se moglo jasno zaključiti na čijoj je strani naklonost gledalaca. Chick se pridize upravo na vrijeme kako bi izbjegao protivnikov nalet. Nije mu preostalo drugo nego da uzmakne. Ali i Jase je promijenio taktiku: nije više nasrtao nego je protivniku prilazio opreznije. Pokušao ga je satjerati uza zid brvnare, ali bi revolveraš uvijek pravovremeno izmigoljio.

Spretniji i brži od protivnika, Chick je primjenjivao taktiku — udari i bježi, i Jase, sav zadihan, počeo je osjećati kako ga napušta snaga. Kad se srušio u pokušaju da rukama stegne protivnika, Chick ga je tako tresnuo u rebra da mu je ponestalo daha.

Pred očima mu se zamaglilo. Zamahnuo je prema drvenom stupu uvjeren da pred sobom ima protivnika, ali je u posljednji čas uočio grešku.

Revolveraš se sve više zabavljao. Gledaoci su namršteno pratili borbu, a Cassie je odvratila pogled u stranu. Beth je bila zanesena prizorom, a Kate je nepomično sjedila u svom naslonjaču i čekala.

Chick je počeo izazivati protivnika.

— Tu sam, navali!

— Sad ćeš malo zagristi prasinu!

Po Jaseu su pljuštali udarci. Teturao je dvorištem kao slijep, zamahivao u prazno i padao. Jednom mu se pružila prilika kad je protivnika zgrabio za nogu. Ali Chick ju je uspio izvući. To ga je ipak opametilo i više se nije protivniku primicao preblizu. Udario bi ga tek kad bi mu se našao iza leđa.

Kad bi protivnika oborio na zemlju, Chick ga je neštediteljski udario u glavu. Zatim bi se malo odmakao i naslađivao.

— Ustaj, hvalisavče! Još nismo gotovi.

Kad se Jase na jedvite jade pridigao, pružao je jadnu sliku. Lice mu je bilo natečeno, a iz nosa i ista mu je krvarilo. Koljena su mu klecala kad bi pokušao zakoračiti.

— Dobri bože! — zaprepasti se Cassie kad je na trenutak maknula ruke s lica.

— Da si proklet, Chick! — ote se Jeromeu u nemoćnom bijesu.

Jase više nije predstavljao dorasla protivnika. Revolveraš se osjećao nadomak trijumfa.

Ali Jasea Jepsona trebalo je još poniziti. Neka moli za mislost.

Prilazio mu je okretno, Zamahnuo je i udario. Ali Jase mu ovaj put dočeka udarac otvorenim dlanom. Zatim mu prstima čvrsto stisne šaku i revolveraš jaukne. Uzalud se pokušava oteti. Čelični prsti nisu popuštali.

Chick iskrivi lice u bolnu grimasu i zakmeči. Tada ga Jase svom snagom udari u vilicu.

Dok je glavinjao, revolveraš osjeti kako mu u ušima buči kao da se našao ispod lavine u pokretu. Jase je stajao nad njim ne osjećajući ni ponos ni zadovoljstvo. Protivnika nije ni pokušao udariti nogom, ne zato što bi ga štedio nego zato što se na tim istim nogama jedva držao.

Chick se nekako pridigne i pokuša pobjeći. Jase ga pritisne uza zid brvnare i svom snagom udari u trbuh. Revolveraš zaječi i presavije se napola. Jase ga snažnim udarcem odozdo udari u bradu i Chick tresne glavom o drveni zid. Zatim se skljojka na zemlju kao pokošen.

Nagla promjena iznenadila je gledaoce. Zapiljili su se u Jasea, koji se poput kakva ošampćena diva nesigurno ljuljao na nogama. Zatim je potresao glavom i, ne gledajući više protivnika, teturajući se zaputio prema »točionici«.

Dograbilo je posljednju bocu viskija, promučkao je i negodujući povikao:

— Netko se proketo našalio...! — i iskapio je do dna.

Gledaocima se u isti mah vratilo dobro raspoloženje.

— Pazi!

Jase se okrene preko ramena i spazi Chicka kako zamahuje daskom. Bilo je prekasno da izbjegne udarac, pa je radije podmetnuo leđa. Daska ga je pogodila posred leđa. Osjetio je neopisivu bol i srušio se potrbuške. Oštar kraj daske zario se u zemlju ni desetak centimetara od njegove glave.

Obuzeo ga strahovit bijes. Zgrabio je kraj daske i oslanjajući se o nju ponovo se našao na nogama. Da je Chick sada pustio dasku, prošao bi mnogo bolje. Pokušao ju je oteti Jaseu, ali mu je ponestalo snage. U tom natezanju Jase mu se primakne, zamahne i tresne ga po bradi. i on se zaniže, ali revolveraš je već slomljene vilice poletio kroz zrak ne ispuštajući dasku iz ruke.

Dvorištem se prolomi klicanje. Svi su okružili pobjednika i tapšali ga po ramenu tako snažno kao da su htjeli dovršiti ono što je Chick bio naćeo.

Jerome osjeti kako mu se u grlu nešto zaustavilo. Bio je ponosniji nego da je sam sredio drskog revolveraša. O ruku mu se objesila Cassie, zapanjena onim što je bila vidjela i otkrićem da Jasea nije shvatala, da je on mnogo zamršenija ličnost. Zabrinuto je pogledala muža.

— Zar smo pogriješili? — upita drhtavim glasom.

On je prećuo pitanje.

— Trista mu gromova! Jesi li vidjela kako je sredio Chicka?!

U mračnom trijumu Kate Jepson sjedila je sama. Na mršavu licu zaigrao je osmijeh. Nije išćezao ni onda kad je kraj nje prošla Beth i izgubila se u unutrašnjosti Velike kuće.

XVIII

U ponoć se iz kaubojske spavaonice još ćuo žamor i smijeh. Preprićavale su se pojedinosti događaja koji je uzbudio sve živo na ranću, da bi na kraju poprimio razmjere prave legende.

Chicka su prenijeli u kola i ondje mu namjestili ležaj.

— Nije mu mjesto među nama — rekao je netko i svi su se složili.

— Neko se vrijeme neće moći hvalisati — zjurado dobaci drugi. — Dok mu ne zakrpaju vilicu.

Kauboži su prihvatili Jasea kao svoga i Troprstić mu je u spavaonici lijećio rane. Šale i dosjetke pljuštale su sa svih strana i raspoloženje je bilo na visini sve dok ih Jase nije iznenadio neoćekivanom izjavom.

— Sutra ćemo ga odvesti u grad lijećniku.

— U grad! — Zaćuđeno su se pogledali.

Nitko ga nije upitao kako to misli izvesti, ali budući da se ranjenik može prevesti samo u kolima, većina je pomislila isto: probit će blokadu na jednom od prilaza.

Kraj drvene šupe šćućurila se tamna prilika i osluškivala. Iz kaubojske brvnare ćuo se žamor glasova i smijeh. Na bat koraka tamna se prilika još više pripila uza zid, ali nitko iz brvnare nije izišao.

Nakon nekoliko minuta odvojila se od zida i tiho šćugnula dvorištem, pa nizbrdo do korala. Ni ove noći nisu postavili stražara. Sam Jase je zaključio da su dovoljni oni kod rijeke. Zar bi se itko usudio pri-

krasti zgradama ili koralu a da ga netko ne opazi i ne digne uzbunu?

Tamna prilika je izvela konja, osedlala ga i kraj ulaza u koral malo zastala. Mjesec je bio nisko na obzorju pa je odlučila pričekati dok ne zađe. Ali svako odugovlačenje je povlačilo nov rizik.

Uvjerivši se da je oko zgrade sve mirno, prilika povede konja za uzdu. Zaputi se prema jugu. Nakon pola milje uzjaše. Isprva potjera konja korakom, zatim u oštar kas.

Jase je drijemao naslonjen na najdeblje stablo.

Bol po cijelom tijelu nije mu dopuštala da zaspe. Kad god bi zadrijemao, nešto bi ga žignulo u leđima ili u čeljusti.

Zatreptao bi očima, potresao glavom da se razbudi i pogled bi uperio prema ranču.

Opazio je osamljeni lik kako se oprezno prikrada koralu, sedla konja i odlazi prema jugu.

Jase se ne pomače. U tami, naslonjen na stablo, doimao se poput golema korijena. Nitko u njemu ne bi mogao prepoznati čovjeka ni s desetak metara a kamoli s podnožja brežuljka.

Topot je već bio sasvim utihnuo, a Jase se još nije micao s mjesta. Nije bio iznenađen onim što je vidio, niti je osjetio zadovoljstvo.

Naslutio je kamo se jahač zaputio. Istina, on ga je mogao zaustaviti još u dolini, prije istočnog klanca, ili obavijestiti stražare kod rijeke. Ovako, jahač će se neopažen provući kroz straže i neometano stići onamo kamo se bio zaputio.

A to je Jase i htio.

Još dugo je zamišljeno gledao za izdajicom.

Da, to je bila najprikladnija riječ za osobu koja se iskrada noću kako bi upozorila protivnika. Jer više nije bilo nikakve sumnje da su oni izvan obruča o svemu redovito bili obavješta-vani.

Izdajica je kriv i za smrt Jeremije i Jakoba. Obavijestio je ubojice i oni su im postavili zasjedu.

Jase naposljetku ustane. Trzaj mišića na licu bio je jedini vanjski znak boli koja ga je prožela.

Odšepesao je prema koralu, ali to nije bilo od pijančevanja. Već se bio sasvim otrijeznio. Jedan kauboj, koji se sa straže vraćao u spavaonicu, prepoznao ga je. Nitko na ranču nije bio tako krupan, a Jase se u tami doimao još krupniji.

Kauboj ga srdačno pozdravi:

– Zar se još skitaš, Jase?

Jase mu uzvрати dosjetkom, kauboj se nasmije, mahne rukom i ode prema brvnari.

Stigavši u koral, Jase polako osedla Hossa. Morao je štedjeti ozlijeđene ruke, a nije mu se ni žurilo. Imao je dovoljno vremena, izdajica će morati jahati u širokom luku.

Dok je izvodio ridana, spazio je kako se prema njemu ljulja Skeeter Stokes. Pri blijedom svjetlu zvijezda kaubojeve oči žarile su se poput rubina.

– Već sam te bio otpisao – promrmlja Jase. – Malo je nedostajalo da se utopiš u viskiju.

Toliko ga ipak nije bilo – odvrati stari kauboj. – A i ti si bio u vraškoj formi.

– Kako bi bilo da se vratiš i valjano ispavaš – predloži

Jase. – Uplašit ćeš Hossa tim crvenim očima.

– Glavno je da njima vidim – prasne Skeeter. – Jedino mi je žao što nisam vidio kad si se pobio sa Chickom.

– Bolje da nisi – procijedi Jase kroz iskrivljene usne jer ga je upravo začnulo u ledima.

Kauboju se okrene prema istoku i zakima glavom. – Bio sam budan i sve sam vidio. Čini se da sve ide po planu.

– Dobro si vidio.

Skeeter zavrti glavom.

– Ne mogu to progutati.

– Jesi li se uvjerio vlastitim očima?

– Jesam, ne poričem. Neće ti biti lako.

– Neće.

Nastala je kratka stanka. Svaki od njih dvojice posvetio se vlastitim mislima. Jase je Skeetera upoznao s planom još prije nego što su se prihvatili boce.

– Hoćeš li da ja kažem Jeromeu? – upita kauboj.

Jase je malo oklijevao.

– Pričekaj dok se ne udaljim. Da ne pojuri za mnom. – Zatim je nabrao čelo kao da o nečem razmišlja. – Uostalom, ne moraš mu reći sve. Važno je da sazna najvažnije.

– O njoj?

Jase polako zavrti glavom.

– Pretpostavimo da ti odmah ne povjeruje. Budući da je razdražljiv, mogao bi te napasti. Reci mu tako da sve prođe mirno, da mi budeš pri ruci kad za to dođe vrijeme.

Jase dohvati uzde i stavi polako nogu u stremen. Zatim čvrsto stisne zube i uzjaše.

– Hoćeš li moći jahati? – upita Skeetera.

– Zašto, do vraga, ne bih mogao? – naroguši se kauboj.

– Bolje pripazi da ne padneš sa sedla. I...

– Što i...?

– Pripazi da te putem ne ugrize zvečarka.

– Ne brini – Jase će ravno-dušno. – I ja znam ugristi, a imam i dovoljno otrova.

XIX

Nebo je bilo posuto zvijezdama i Jase je bez teškoća slijedio trag. Na rijeci je zastao osluškujući glasanje cvrčaka i kreket žaba.

Stražara nije bilo nigdje. Vjerojatno su stražarili sjevernije, na glavnom putu koji je povezivao dva prolaza kroz planine. Drveće uz obalu nudilo mu je idealan zaklon, ali Jase se odlučio uz uski procijep između dvije velike kamene gromade. Sjaše i ogleda se za travom, ali je ne nađe.

– Morat ćeš se strpjeti – tepao je šarcu tapšući ga po vratu. – I budi sretan što nisi krava.

Vrijeme se tako oteglo da se Jaseu činilo da zamjećuje kako se zvijezde miču.

Je li odabrao pravo mjesto? Što ako ovako dočeka zoru i ispadne budala?

Noć je bila ugodna. Lak povjetarac hladio mu je obraze. Samo bi pokatkad u ledima osjetio žmarke, nekakav čudnovat osjećaj koji je svoj korijen imao u želji, ljubavi i mržnji.

Tad je u daljini začuo topot, nalik na otkucaje srca negdje pod nogama. I njemu srce začu kuca življe, a u grlu mu nešto zastane. Tapšanjem umiri šarca sve dok se jahač nije po-

javio između dviju kamenih gromada. Tada brzo uzjaše, zaobide stijenu i prepriječi ja-haču put.

Začuo je prigušeni uzvik.

– Nikad se ne prenagljuje! – reče Jase.

– Jase!

– Da, ja sam to.

– Što... što tu radiš? Htjela sam reći... u ovo doba! – zamuckivala je Beth.

Uvijek se vješto snalazila u takvim situacijama, pomisli Jase.

– I ja bih to tebe mogao upitati, Beth, premda već znam odgovor.

Ona se lecne.

– Kako to misliš? – Trudila se da joj glas ne oda uzbudjenje. – Zaista ne znam...

– Prestani, Beth! – presiječe je on nestrpljivo. – Mene ne možeš obmanuti. Prekasno je.

Ona raskolači oči hineći iznenađenje.

– Obmanuti? O čemu to govoriš? – glas joj je postao oštiji. – Zašto bih te obmanjivala? Zar među nama postoje tajne?

– Kad netko slaže jednom, slagat će ponovno.

Ona se i dalje uporno branila.

– Zaboga, o kakvim to lažima govoriš?

– O tvojim lažima, Beth – u glasu mu se osjećao prizvuk gorčine. – Lagala si mi otkako sam se vratio. Pogotovo kad si mi rekla da si tobože samo mene voljela. Zapravo, bilo ti je svejedno. Jakob ti je bio dobar dok ti je mogao pružiti ono što si željela.

– To nije istina, Jase – zani-

ječe mlada žena. – Samo sam tebe željela.

Jaseu se učinilo da mu se zvjezdano nebo spustilo na samo rame. Progovorio je nakon kratke stanke:

– Možda si me željela, ali više nisi mogla čekati. Nisi dovoljno strpljiva, Beth. Možda te napustila nada da će se iz rata ikad vratiti i zato si odlučila uzeti što si smatrala sigurnim, što ti je bilo pri ruci. Udala si se za Jakoba jer je bilo sigurno da će on nakon očeve smrti preuzeti ranč. – Jase duboko udahne kao da se zamorio od trčanja. – I sad si nestrpljiva, Beth.

– Kako to misliš?

Glas joj je bio hladan, baš kao i njegov, i sad joj je i odražavao pravu narav.

– Nisi mogla dočekati da Jeremija umre u krevetu i da Jakob preuzme vlast na ranču, a ti da postaneš gazdarica. Čak ti je i Kate smetala.

– Kujin sine!

– Na temelju svega toga – mirno nastavi Jase ne obazirući se na uvredu – zaključio sam da si se spetljala s Macklinom. Jakov je bio pametan, ali ni takvi pokatkad ne vide prsta pred nosom, pogotovo kad je riječ o vlastitoj ženi. Možda si isplanirala da jednoga dana sve preuzme tvoj kicoš, a uz njega i ti. Sama si mi priznala da nisi odobravalala kako su se otac i Jakob ponijeli u ovom sukobu. Ili si možda...!

– Htjela sam da Jeremija umre!

U tišini koja je nastala Jase osjeti kako se u njemu nešto ugasilo. To više nije bila obična izdaja. Ljudski život nije za Beth ništa značio. I to za ženu

koju je on nekoć volio, zbog koje je stratio sedam godina života i mnogo više.

– A Jakob?

Malo je oklijevala.

– Njega sam voljela.

– Uuuuh!

– Što ti o tome možeš znati?

Ti si Jepson. Uvijek si dobio što si poželio. Rastao si u uvjerenju da će jednoga dana ranč biti tvoj, da ćeš upravljati tuđim životima, samo zato što si Jepson. Ja nisam imala takvu sreću. Ja nisam imala ništa.

– Naši su očevi bili prijatelji.

– Prijatelji! Moj stari je bio pijandura najgore vrsti i ti to dobro znaš. Na početku je imao vrlo malo, a i to je profuc-kao. Život uz njega bio nam je pravi pakao. Kad je umro, za sobom nije ostavio ništa. Da mu Jeremija nije pomagao, bankrotirao bi još prije.

– I to je laž!

To je istina. Davao mu je stoku i slao kauboje da mu pomognu.

Jase uzdahne. Gorčina se pretvarala u nešto što se nije usudio pobliže objasniti.

– Svi ste vi Japsonovi isti...

I zato si se odlučila za najbli-žeg, zar ne?

– Jakob je dobio što je želio. Nisam ga prevarila – prosik-tala je bijesno.

– A Macklin?

Nije odmah odgovorila, ali je on odmah pogodio istinu.

– Dosadilo mi je čekati da Jeremija umre. A Jakob ga je podržao u toj ludoj borbi za vodu. Macklin je bio jedina karta na koju je valjalo zai-grati.

Negdje u daljini zalajao je kojot.

– Zasjeda je tvoje djelo, zar ne? – upita je svrnuvši pogled u stranu.

– Nije. Nije bilo zamišljeno tako. Trebalo je namamiti samo staroga... – riječi je izgo-varala sve polaganije. U očima joj se pojavi užas. – Ti... ti me nećeš ubiti? – Da si muškarac, već bi bila mrtva. – Jase joj se ponovo zapilji u oči. – Nastavi!

Čuo je kako joj cvokoću zubi.

– U redu. Ionako nećeš biti živ da to ikome ispričaš. Nisam htjela da Jakob nastrada, ali se on iz grada vratio ranije, pa ga je Jeremija poveo sa sobom. Kad su oni iz zasjede pripucali, bio je preblizu, pa su i njega morali ustrijeliti.

– Tko... oni?

– Ne znam.

– Ali znala si što će se dogo-diti. Razgovarala si s nekim koji to zna. Da nije tvoj udva-rač Macklin? – On tvrdi da ih nije ubio.

– Nije morao sâm povući obarač.

– Da. – U glasu joj je osjetio prizvuk prkosa. Ponovno joj se vratilo samopouzdanje. – Uči-nio je to za mene. On nije bio poput tebe, Jase. Nije zazirao od borbe za ono što je želio. Za to je čak bio spreman ubiti.

– Uuuuh! ote mu se neho-tice.

Na blijedom svjetlu zvijezda lice joj je ponovno dobilo prijaš-nju ljepotu.

– Što bi se dogodilo da Ja-kob nije jahao s ocem? Sad bi zacijelo bio živ. – Beth je šut-jela i on produži: – Jakob bi upravljao rančem a ti mu-žem...

– ... i rat za vodu bio bi zavr-šen.

– Možda je otac i pogriješio – reče Jase. – Možda bi nakon njegove smrti uspjela nagovoriti Jakoba da se nagodi sa susjedima. Zašto? Da sačuvaš imanje. – Budući da je ona šutjela, on nastavi: Macklin bi ispao iz igre.

– Pogodio si, Jase. Ja se uvijek držim onoga na vrhu. Kad je Jakob onako ludo nastradao, opredijelila sam se za Macklina jer je imao najviše izgleda da se popne na sâm vrh, da dobije sve, i mene, i ranč, i vodu... Ali nije riječ samo o našoj dolini, već o zemlji koju on kupuje po cijelom kraju.

U tišini zvjezdane noći riječi su joj odzvanjale gotovo sablasnom jekom. Jase prijede pogledom po nazupčanim vrletima, osluhne šuštanje lišća i tiho zujanje vjetra kroz grančice – i učini mu se da sanja.

Nije je mogao jednostavno ustrijeliti jer je bila žena. Ali on će pronaći čovjeka koji je izvršavao njezine naloge. Ona će ionako biti kažnjena. Kate je možda već sama dokučila istinu, a i drugi će s njom uskoro biti upoznati. A Beth će morati živjeti s tom istinom ili što je još gore, sa samom sobom.

Ona će kao pravu kaznu osjetiti jedino gubitak svega. A to je značilo da on mora pobijediti a ona izgubiti. – Vрати se na ranč i ondje čekaj – naredi joj naposljetku.

Ona prkosno zabaci kosu.

– Zašto da te poslušam? Tko si ti da mi naređuješ?

– Pokušaj li se probiti ovuda, netko će te spriječiti metkom.

Po njezinu brzom disanju

zaključio je da je uzbuđena.

– Macklin zna da dolaziš, Jase. Već sam ga upozorila.

Na usnama mu se pojavi hladan osmijeh.

– Ja sam i htio da sazna.

Okrenuo je Hossa prema reći?

Više joj nije mogao gledati u lice. Ali još ga je nešto kopkalo.

– Zar nikad nisi pomislila da tom Macklinu služiš samo kao oruđe da svoje planove provede u djelo.

– Što?! – zaprepašteno je raskolačila oči. – Što time hoćeš reći?

– On ne udvara samo tebi. Appetit mu je zacijelo veći. Zar nikad nisu mućnula glavom i upitala se koga zapravo posjećuje na ranču Rocking-R?

– Bucka...

– Uuuuh! Zar je u Veliku kuću zalazio radi Jakoba?

– Zašto ne bi? Ramsey je... – riječ joj zastane u grlu. Da si proklet, Jase Jepsone!

– Meg je zgodna djevojka – nadobaci Jase kao da razmišlja glasno. – Mnogo nalikuje na tebe, Beth – od prije deset ili petnaest godina.

Promatrala ga je s mržnjom u očima, poput divlje zvijeri ulovljene u stupicu.

– Želim da umreš polako, Jase – prosiktala je stišćući šake. – S metkom u truhu.

Jase potjera šarca. U tijelu je osjećao umor i težinu kao da je neizrecivo dugo proveo u sedlu. Još jednom se okrenuo i dobacio preko ramena:

– Ako imaš sakriveno oružje, ne povlači ga. Tako bi me natjerala da te ubijem.

XX

Bio je tako ljut da se bojao da bi mu to moglo zasmetati u poslu što ga je te noći naumio obaviti. Nadao se da će Dawsona zateći na sjevernom prilazu. A ni Alex Macklin neće biti daleko.

Prilikom posjeta Ramseyevu ranču zaključio je da je revolveraš Macklinov čovjek premda ga je zapravo plaćao sijedi rančer. A to je značilo da se poznaju otprije. A za što bi drugo Dawson bio potreban elegantnom poduzetniku nego da za njegov račun ubije?

Kad ga je pred Bruckovom kućom izazvao, Dawson je obećao da će ga čekati kod prepreka od bodljikave žice. Budući da se Macklin trebao sastati s Beth, istovremeno nije mogao biti na sjevernom prilazu. Beth je prisluškivala dok je on, s određenim ciljem, govorio kako će ujutro izići iz doline i kako je našao put preko sjeverna kamenjara. To bi Macklina trebalo navesti da s nekoliko ljudi pokuša Jasea iznenaditi prilikom silaska u ravnicu. Dvojica ili trojica, među njima vjerojatno i Dawson, stražarit će kod sjeverne prepreke, a drugi Ramseyevi ljudi vjerojatno će čuvati istočni prilaz.

To će ih znatno prorijediti. Drugim riječima, morat će povući stražare s planinskih staza, a upravo jednom od njih odlučio se Jase poslužiti kad bude prelazio planinu.

— Pred nama je težak put, Hoss — tepao je Jase šarcu kad su skrenuli uskom stazom koja se vijugavo uspinjala

prema planinskoj kosi što se protezala do južnoga kraja doline.

XXI

Jase je još prije svanuća stigao na istočne obronke. Na pola milje od sjevernog prilaza sjaše i ostavivši šarca oprezno se zaputi prema usjeku u brdu.

Gdje li se kriju stražari? — vrzmalo mu se glavom.

Uspevši se na uzvišicu, pogleda. Pred njim se spuštala blaga padina, a malo dalje bio je klanac.

Jesu li stražari na istim mjestima kao prije nekoliko dana? Zabrinjavala ga je i gola padina. Hoće li ga spaziti kad bude njome silazio?

Mogao se vratiti i potražiti bolji prilaz, ali tako bi izgubio prilično vremena. A na istoku je već počelo svitati.

Budući da više nije smio oklijevati, počeo silaziti. Morao je paziti na oštro kamenje i pukotine, a kad je nespretno gurnuo nekoliko kamenčića i oni se počeli kotrljati prema rubu stijena i naposljetku pali u dubinu, priljubio se uz kamen zaustavivši dah.

Je li se odao? Možda ga Dawson već odozdo vrebao?

Nije se pomakao nekoliko minuta. Pa i kad je nastavio silaziti, nije bio siguran je li pad kamenčića pobudio pažnju stražara. Možda čekaju da im se približi pa da ga napune olovom. Već je gotovo stigao na podnožje kadli ga iznenadi rzanje. Brzo se pripije uza stijenu i izvuče kolt.

Kraj njega polako prode konj bez jahača, a njemu padne kamen sa srca.

Sišavši još nekoliko metara, nađe se u zaklonu. Nešto krupno odskoči u stranu: konj! Tada ugleda još dva. Sad je znao da prolaz čuvaju tri stražara. Kotrljanje kamenčića vjerojatno je promaklo stražarima zacijelo su to pripisali konjima.

Iskoristio je priliku da nakon naporna silaska odahne i razmisli. Spustio se dalje nego što je bilo potrebno od mjesta na kojem je bila prepreka.

S koltom u ruci Jase se oprezno zaputi vijugavom stazom koja je vodila nizbrdo prema širem dijelu klanca.

Misli mu ponovo zaokupi raspored stražara. Je li Dawson među njima ili ga je Macklin poveo sa sobom kao dragocjeno pojačanje? Naposljetku zaključi da je sa svake strane zacijelo po jedan stražar, a Dawson je vjerojatno na istom mjestu kao i prije tri dana.

Zatim osluhne. U kanjonu je bilo upravo neprirodno tiho. Iznad glave vidio je komad siva neba, ali dolje u mraku, obavijen gluhom tišinom, kao da se sav život zaustavio i nešto čekao, osjećajući smrt kako tiho jaše kroz klanac.

Jase zaobide visoku stijenu i nagonski osjeti smrtnu opasnost još prije nego što je ugledao pokret tamne prilike i narančasti plameni jezičak. Dok je padao, puščani metak odlomi komadić stijene ni pedalj od njegove glave.

Odmah se otkotrljao, osovio na noge i gologlav stao trčati. Drugi metak pogodi petu lijeve čizme, a i treći ga promaši za dlaku. Ošamućen i zadihan, Jase ugleda među kamenjem

pukotinu nalik na slomljeni zub i baci se u nju.

Koliko ih je? – zaokupi ga pitanje. Učinilo mu se da je razabrao pucnjavu iz različitih oružja. Možda iz dvije puške i jednoga kolta... ili obrnuto?

Srce mu je lupalo a dah mu je bio tako sipljiv da se pobojao da će se odati. Na trenutak prestane disati, ali mu se učini da mu srce udara još glasnije.

Tko je sve pucao? Revolveraši se obično služe koltom. Drugi hitac, onaj tiši od prvoga i trećega, vjerojatno je iz kolta ispalio Dawson.

Meci iz pušaka bili su ispaljeni sa suprotne strane klanca, a to je značilo da je Dawson bio na istoj strani kao i on. Sad ga u zaklonu nisu mogli vidjeti ni Dawson ni strijelci na drugoj strani. Oba strijelca ili barem jedan od njih.

Sjetio se Skeeterova prosvjeda: »Do vraga, ne smiješ poći sâm.« Ali on je imao svoj plan i kauboja je poslao da se iskaže na istočnom prilazu. Neka tamošnje stražare zaposli do jutra, kako im ne bi palo na um da na sjeverni klanac pošalju pojačanje. Jasea je zabrinjavalo što bi Jerome mogao poduzeti. Što ako ludo nasrne na prepreke?

Iz razmišljanja ga prenešum. Lak udarac čizme o kamen. Jedan stražar mi se prikrada, pomisli. Momak je bio samouvjeren. Jednom su protivnika obmanuli. Pustili su ga da side brisanom padinom na dvadesetak metara. Ta samouvjerenost mogla bi ga skupo stajati.

U-udubljenju u kojem se našao Jase se jedva mogao pokrenuti. Kad bi netko sad pripu-

cao, teško da bi ga promašio. Pa ipak je strpljivo čekao dok sivo svjetlo prije samog sva- nuća nije polako počelo osvjet- ljavati vrhove stijena.

Tada ga ugleda. Najprije še- šir i puščanu cijev. Izronio je iz stijena nasuprot, poput pli- vača iz vode, i podigao pušku.

Jasea na trenutak obuzme žaljenje. Zatim opali na neja- san lik. Klancem se prolomi prasak pojačan jekom. Jase nije čekao da provjeri rezultat. Čovjek je jauknuo, a u očima mu se ogledalo zaprepaštenje. Ispustio je pušku i ona se ot- kotrljala u klanac. Zatim se i on srušio preko kamena.

Jase se već bio bacio iz niše u stijeni i potrčao prema mje- stu na kojem se malo prije po- javio neoprezni strijelac. Prita- jio se uz stijenu pazeći da ga ne oda dah.

— Calico? Je li kod tebe sve u redu?

Glas mu je bio poznat, ali je ovaj put zvučao neprirodno, poput promukla kašlja.

— Calico?

Jase osjeti iskušenje da odgo- vori: Calico je mrtav! — ali tako bi se odao, a i bolje je da protivnika ostavi u neizvjesno- sti.

— Da si proklet, Jase Jep- sone! Platit ćeš za ovo!

Bio je to glas Freda Ram- seya, koji se pridružio noćnim stražarima. Jase se oneraspo- loži. Što je drugo mogao očeki- vati, pa ipak...

Fred mu je bio slijeva, na istoj strani klanca. Jase je imao prednost jer će mu izlazeće sunce biti za leđima i odande će imati jasniji vidik prema jugu. Već je mogao razabrati i

ogradu kraj koje ga je vjero- jatno vrebao Dawson.

Tada tek shvati zašto je pre- preka bila podignuta na tom mjestu a ne sjevernije, iza za- voja. Dvadesetak metara juž- nije klanac se toliko suzio da su bila dovoljna dva strijelca da odbiju nadmoćnog protiv- nika. Ako bi se koji i probio, zadržala bi ga ograda i on bi izbliza bio izložen puščanoj va- tri.

Ali Jase se ogradi primakao straga i sve te prednosti su ot- pale. Kad su se morali suočiti s novom prijetnjom, stražari pred sobom nisu imali ogradu, ni brižljivo odabrani zaklon, ni suženi klanac. Jase ih još nije mogao vidjeti, ali kad svane...

Osim ako oni prije ne pro- nađu njega. Njih dvojica protiv jednoga.

Od Dawsona mu je prijetila veća opasnost. Što bi on uradio da je na revolveraševu mjestu?

Promijenio bi položaj! A to je značilo da je Dawson vjero- jatno napustio svoje stražarsko mjesto iznad ograde u potrazi za boljim. A kad se revolveraš ponovo oglasio, Jase zbog jeke nije mogao točno odrediti oda- kle glas dolazi.

— Ramsey!

— Čujem te.

— Samo je jedan. Jase Jep- son.

Nastala je stanka. Zacijelo se još penje, nagađao je Jase.

— Što smjeraš, Dawsons — poviče Fred Ramsey. — Pazi, i on te čuje.

— Neka sluša. On dobro zna da se ne može suprotstaviti obojici ako ga istodobno na- padnemo s raznih strana.

— Kako to misliš? — Fredov glas odavao je zabrinutost

Nebo nad klancem bilo je svjetlije, a stijenje se ocrtavalo jasnije. Lijevo od ograde nešto se pomače. To je zacijelo Fred, pomisli Jase.

— Čim ga pronađem, pripucat ću — oglasi se revolveraš.
— A kad ga ja potjeram, ti ga mecima pribij uza zid.

Plan nije bi loš, mrgodio se Jase. Čim svane, u klancu neće biti mjesta za igru lovica i skrivača.

Još ga je nešto zabrinjavalo. Hoće li Dawson pripucati prvi i odati svoj položaj? Ne, on će se što duže skrivati i tako me prisiliti da se obračunam s Fredom, razmišljao je grozničavo Jase, što i neće biti teško ako mu se momak nađe na nišanu. Nenavikao na borbu i uzbuđen, zacijelo će promašiti.

Jase podiže pogled i iznenadi se koliko se već razdanilo. Uto zatrešti Dawsonov kolt. Jase je vidio samo prvi bljesak, dok se saginjao, u rame ga pogodi kamena krhotina što ju je prvi metak otkinuo od stijene. Revolveraš je brzo ispaljivao hitac za hicem.

Sad je trebalo da se Ramsey pomoli iz zaklona i pripuca, čime bi se izložio Jaseovoj vartri.

Ali Jase se baci na drugu stranu. Dok je padao, do ušiju mu dopre kotrljanje kamenja na suprotnoj strani klanca. Gledajući prema pukotini odakle se malo prije bio oglasio Dawsonov kolt, nešto niže, u samom klancu, Jase ugleda tamnu priliku.

Pucanj iz Fredove puške prolomi se među stijenjem. Prenaudio se i pripucao naslijepo. A Dawson i Jase, obojica obma-

nuti tim pucnjem, sad su se gledali oči u oči.

Jase osjeti kako mu je kralica prostrujilo nešto hladno. ali palac mu je već bio u pokretu i kažiprst je povlačio obarač. Dawson se zanese od prvog metka, a drugi ga pogodi dok se uspravljao i baci ga na stijenu kanjona. Lice je podigao prema protivniku a u očima mu se nevjerica mijesala sa zaprepaštenjem. Zatim se sunovratio u dno klanca.

Jase ponovo povuče kokot i okrene se prema drugom protivniku. Tada zagrmi Ramseyeva puška.

Metak nije osjetio bolno nego kao udarac po ramenu. Iz kolta mu je već bljesnuo plamen i metak je pogodio Freda Ramseyu u gornji dio grudnog koša. Ispustio je pušku i skotrljao se na zemlju.

Jase se s mukom pridigne i polako stade silaziti u klanac prema mjestu na kojem je ležao rančerov sin. Fred ga je promatrao — bio je živ — i njemu odlane.

Klekne kraj njega. Rame ga je počelo boljeti i pod košuljom je već osjećao krv.

— Rekađ sam mu... Jase... — ranjenik se pokušava osmjehnuti. Plave oči odražavale su bol i čuđenje. Još mu nije bilo jasno da je pogoden... i živ. — Nije mi vjerovao kad sam mu rekao da si ti bolji.

— Ne napreži se! — upozori ga Jase.

Zatim mu otkine dio košulje i pogleda ranu. Prošavši kroz sloj mesa pod lopaticom, metak je ispod pazuha okrznuo mišku. Ramsey je ruku stisnuo uz tijelo, što je usporilo krvarenje.

– Sjedni!

Pomogao mu je da sjedne. S vrata mu je skinuo rubac, provukao mu ga ispod pazuha i svezao na ramenu. Ispod toga je na ranu stavio svoj rubac, ne obraćajući pažnju na ranu što ju je sâm bio zadobio.

– Važno je da zaustavimo krvarenje – reče Jase. – Pazi da ne pomakneš zavoj.

– Bojim se da je sve uzalud – propišti ranjenik.

Jase zaniječe glavom.

– Nije ti suđeno, momče – Zatim se okrene prema mjestu na kojem je ležao Dawson. – Nisam se nadao da ću vas za-teći zajedno.

– Radi njega sam došao. – Iz Jaseova pogleda virila je znatiželja. – Otac me poslao da na njega pripazim. Kad su ono na ranču i Macklin i Dawson kriomice razmjenjivali znakove, a ti si oca na to upozorio, počeo je sumnjati.

Spazivši okrvavljeno rame, ranjenikov pogled zaiskri iznenadenjem.

– Zaboga... i ti si pogoden!

Jase se osmjehne i poprijeti mu prstom.

– Malo je nedostajalo pa da me razneseš.

– No... samo bi mi to trebalo – uzvрати mu Fred uz bljed osmijeh.

Gledali su se u oči poput dvojice starih prijatelja koji su se sreli nakon mnogo godina. Jase odjednom odskoči udesno povlačeći kolt, čučne i zagleda se u polutamnu odakle je zaprijetila opasnost.

Netko je čizmom zastrugao po šljunku. Zatim spazi kako iza kamena opipava nečija ruka. Ne našavši ništa, čovjek

povuče ruku i nakon kratka oklijevanja zakorači na otvoreno. Doimao se ošamućeno.

– Calico! – ote se ranjeniku.

Kauboj nije bio naoružan. Potresao je glavom kako bi se razbistrio.

Jase je bio iznenađen i odlanulo mu je. Bio je uvjeren da je kauboj ubio. Vjerojatno ga je prilikom pada obmanula kaubojeva kovrčava kosa.

– Uuuh, Ramsey... – snebivao se Calico buljeći u Jasea. – Pa to je on!

– Ne brini, sve je u redu – umirivao ga je Fred. – Budi sretan što razgovaramo međusobno.

– A on...? – Calico pokaže revolverašev leš.

– Recimo... da je dobio što je zaslužio, premda je bio u očevoj službi. – Zatim uperi pogled u Jasea. – I ti si došao sâm, ne znajući koliko nas je na straži?!

– Zacijelo niste pretpostavljali da ću vas iznenaditi s leda?

Ramsey potrese glavu ne vjerujući.

– Iznenadio si nas. Svaka ti čast! – U očima mu je znatiželja pomiješana s brigom. – Sad kad si probio blokadu, zacijelo ćeš pozvati svoje?

– Ovim signalom – reče Jase i ispali u zrak za redom dva hica, pa još jedan.

Fred ga je promatrao u tišini dok je nabijao kolt.

– I sâm znaš da ovo nije kraj, Jase – reče ranjenik otežući svaku riječ.

– Ne brini, ti ćeš biti samo promatrač.

Jase zaustavi pogled na vitkom kauboju preplanula lica.

On se još nije sasvim oporavio od svega što je te noći bio doživio.

— Calico, možeš li jahati?

— Jahati!

— Jest. — Jase je znao da ga Ramsey pomno sluša, i zato je birao riječi. — Vrijeme je da Buck Ramsey i ja ozbiljno porazgovaramo. Ovo mjesto bit će dobro kao i svako drugo, osim ako mu nije milije da u dolinu ujaše s bijelom zastavom u ruci. Reci mu i to da je Fred ranjen, ali će se izvući, i da mu je blokada raznesena. Neka dođe da u miru popričamo. Osim ovoga sukoba sredit ćemo i neke druge stvari. Jesi li sve dobro upamtio?

— Nisi mi prosvirao lubanju

— otpuhne kauboj uvrijeđeno.

— Sve sam upamtio.

— Zbog toga sam te i poštetio — nasmiješi se Jase — što mi se baš ne događa često.

Kauboj svrne pogled na mladog gazdu.

— Uradi što ti je rekao i požuri, inače ću iskrvariti.

Dok je kauboj odlazio, Jase vikne za njim.

— Puška ti neće biti potrebna. Ostavi je ondje gdje si je ispustio.

Ostali su sami. Jase je slutio da su Freda mučila mnoga pitanja, ali je još bilo prerano da mu sve objasni. Priča je bila prilično dugačka, a sve bi poslije ionako morao ponoviti Bucku Ramseyu i Jeromeu.

Topot konja gubio se u svitanju. Samo da momak izdrži, zabrine se Jase. Glava ga zacijelo strahovito boli.

— Što ti je, do vraga? — zabrine se ranjenik.

Jase ga utiša pokretom ruke i osluhne.

— Morat ćeš pričekati.

U kanjonu odjekne pucanj. Fred se pokušava uspraviti, ali od žestoke boli jaukne. Jase je buljio u kanjon, odakle je doprlo rzanje konja, koji je, olakšan, odgalopirao prema sjeveru.

Jase namrgođeno pogleda ranjenika.

— Ja ondje nisam nikog ostavio.

Fred zaniječe glavom. Bio je blijed kao krpa.

— Ni mi... — zatim mu se pogled zaiskri. — Možda je to bio Macklin!

— Macklin! — lecne se Jase.

— A tko drugi! Vjerojatno ni svom ortaku Dawsonu nije rekao da će doći. — Zatim pogleda niz kanjon.

— Otac to ne bi uradio, pa da vas je i zamijenio. U to si se uvjerio, zar ne?

— Jesam — reče Jase i okrene se.

— Kamo ćeš?

— Za njim.

— Pričekaj svoje.

Jase ga pogleda preko ramena. Lice mu je bilo tvrdo poput okolnih stijena.

— Dosta sam čekao.

XXII

Jase putem pokupi Calicovu vinčesterku. Bila je hladna, a to je značilo da kauboj nije imao prilike da se njome posluži. Metak je još bio u cijevi.

Iz prirodnog koralja izveo je oba konja, a zatim uzjahao snažnijeg.

— Jase!

Nije odgovorio na Fredov poziv jer je bio uvjeren da će Jerome stići svakog trenutka. Tištilo ga je nešto drugo. Po-

salo je Calica da umre umjesto njega. Morao je znati da se Macklin vrzma u blizini. Vjerojatno mu je prozreo planove. A oni su se temeljili na obećanju kojim se Jase zaprijetio Dawsonu da će probiti blokadu na sjevernom prilazu. Čekao je u zasjedi baš kao...

Da ga je Dawson ubio, sve bi bilo riješeno. Ako pak ostane živ, izjahat će iz kanjona uvjeren da mu više ne prijeti opasnost, a on će ga pričekati...

Macklin je pripucao čim se Calico pojavio iza zavoja, ne provjeravajući tko nailazi.

Kanjon je već bio ispunjen žučkastim svjetlom kad je Jase dojahao na dvadeset metara od mrtva kauboja. Pogledom je brzo ispitao okolne stijene i zaključio da ga bandit još nema na nišanu premda ga je topot konja već bio upozirio na njegov dolazak.

— Macklin! — poviče Jase iz svega glasa prema klisurama zdesna, koje su se činile najprikladnijim za zasjedu. — To sam ja, Jase Jepson. Dolazim!

Nije htio protivniku dati vremena da razmišlja. Snažno je udario konja kojeg je vodio za uzdu, a svoga odmah za njim potjerao u galop.

Upravo je projahao preko mrtvog kauboja kadli sa stijene zdesna prasne puška.

Varka je uspjela. Macklin nije bio siguran nailazi li jedan jahač ili dvojica. Morat će opaliti na prvoga konja ili odgoditi pucanj, što će Jaseu omogućiti da projuri kroz najopasniju zonu.

Tako se i dogodilo. Macklin je uočio varku, ali mu je hitac bio nesiguran. Nije imao vremena nanišani. Jase je za

dlaku izmakao drugom metku i sklonio se iza kamene grmade koja mu je pružala zaklon. I ne čekajući da se konj zaustavi, on sjaše i potrči.

Macklin ga sa svog položaja nije mogao vidjeti i sad su im izgledi bili prilično podjednaki, premda je Macklin bio nešto više.

Dok se u samo svitanje borio kod ograde, morao je biti strpljiv ako je htio nadvladati trojicu protivnika. Sad je pred sobom imao lakši posao: čovjeka navikla da ubija iz zasjede ili uz pomoć revolveraša. Nije htio čekati da protivnik nešto poduzme i brzo se počeo penjati.

Koristio se svakim zaklonom pazeći da se nepotrebno ne izlaže mecima. Stigavši do podnožja visoke kamene kule, pokušao je zaobići i odjednom pred njim puče pogled na stijenje s kojega ga je vrebao protivnik.

Metak mu prošiša kroz kosu, a drugi mu očesa vrat, a to je bio znak da se Macklin još nije uspaničio. Sad je bio oprezniji. Zaklone je birao tako da ga protivnik nije mogao vidjeti.

Uspevši se na vrh, kroz usjek ugleda Macklina. Brzo se sagne a istodobno prasne hitac i metak odvali komadić stijene nedaleko Jaseove glave.

Macklin me čekao, pomisli Jase. Protivnik vreba na istom mjestu odakle je ubio Calica.

Sad je trebalo strpljivo pričekati da Macklin ponovo nanišani — i podigne rame...

Bili su iznad kanjona, a između njih je bilo tridesetak metara neravna kamenjara, i duboka pukotina, koju bi, bude

li potrebno, valjalo preskočiti.

Postajao je sve nestrpljiviji. I kad je Macklin izvirio iz zaklona, Jase pripuca, podiže se i potrči.

Tako je stigao do pukotine koja je bila šira nego što mu se prije bilo učinilo. Odrazi se od ruba i poleti kroz zrak.

I upravo tada Macklin podiže glavu iznad zaklona. Da je to uradio sekundu prije ili poslije, Jase bi ga zacijelo bio pogodio. Iz takve daljine nikad nije promašio.

Kad je petama tresnuo o kamen, oklizne se kao da je doskočio na skriveni led. Puška mu ispadne iz ruke i otkotrlja se, a u leđima i laktu ga zapeče.

Premda je bio udaljen samo deset metara, Macklin je u brzini promašio.

Jase osjeti kako mu je desna ruka onemoćala.

Upravo tada spazi Macklina kako podiže pušku pakosno se smiješući.

To je kraj, prostruji Jaseu glavom. Macklin će ubiti i trećeg Jepsona.

Tada osjeti da pada, ali samo dva metra do žilava korijena što je virio iz pukotine u stijenju. Duboko pod njim zjapila je provalija, dno kanjona.

Ne, dalje nije padao. Ležao je na leđima na kosom rubu.

Preostalo mu je samo da gleda kako Macklin nišani. Ovaj put nije mu se žurilo.

Zatim prasne hitac, ali ne iz protivnikove puške. Macklin se trže, otvori usta i iz glra mu se izvije prigušen krik.

Zateturao je rubom klišure i sunovratio se u dubinu.

Jase osjeti kako mu se noga

počinje grčiti. Oslobodivši je iz procijepa, pogleda u klanac i ugleda Jeromea, iz čije se puške još dimilo.

Ubojica je pogriješio, pomisli Jase. Zaboravio je na četvrtog Jepsona.

Jase svrne pogled prema planinama na istoku. U dvorištu su bili kauboji obaju rančeva odvojeni u dvije skupine, a Buck je u Velikoj kući sjedio kraj ranjenog sina.

Jase je Skeetera već bio poslao po liječnika i po viski. Ovaj put je bio siguran da se liječnik neće dvoumiti. Svi u gradu upravo su izgarali od znatiželje. Nikako im nije išlo u glavu da jednog Ramseya njeguju na ranču Bar-J.

I Jeromea je zanimalo što mu to brat ima na umu.

— Što namjeravaš, brate?

— Uskoro ćeš saznati.

— Trista mu gromova, jasno mi je zašto je došao Buck, ali zašto se Beth kao mahnita odvezla u grad?

Jase se bio povjerio samo Skeeteru. Ali po pogledima Cassie i Kate mogao je zaključiti da one naslućuju istinu o Beth.

Ona je odjahala deset minuta pošto su dovezli Freda. Nakon njihova noćnog susreta zacijelo je odlučila što će uraditi. A budući da se Jase vratio živ, preostalo joj je jedino da ode. U lakim kolima čekao ju je Chick. Nitko za njim nije požalio.

A sad se Jerome počeo uzrujavati što brat od njega nešto — Što?

— Cassie je rekla nešto o tebi i ... Je li otišla zbog o toga?

– Nije.

§ leđa mu se oglasi
Cassie.

– Oprosti, Jase... za mnogo toga. Nisam shvaćala...

Okrenuo joj se i osmjehnuo. Bila mu je sve draža. Sve što joj je bilo na srcu, bilo je i na jeziku. A sad je morala potisnuti ponos i priznati grešku. Prišla je ogradi trijema i zagledala se u daljinu.

– Što će biti sada, Jase? – upita.

To glasu joj je razabrao prizvuk koji je najavljivao promjenu: obraćala mu se kao glavi obitelji.

– Zašto šutiš? – ozlojeđeno će Jerome.

– Pa kad ste već navalili – reče Jase – reći ću vam u nekoliko riječi. Beth se više neće vratiti.

– Kako to niste zapazili! Pa ni Jakovu nije upalo u oči kad mu se Macklin motao oko žene.

Bili su zgranuti otkrićem. Ništa im nije rekao o njezinu udjelu u zasjedi na isušenom pojilištu. Zarekao se da nitko neće saznati da je Beth muža poslala u smrt.

– Kako je mogla znati da je on ustrijelio Jeremiju i Jakoba! Momak je bio spretan... – Nije mu promaklo da ga Cassie čudno promatra, kao da je sve znala. Sjetio se majčinih riječi:

Mi se žene obično poznajemo. Sad mu je bilo važno da uvjeri Jeromea a da ni ostali ništa ne posumnjaju. – Okoristio se njome, uostalom, kao i drugima. Nagovorio ju je da ga izvještava o svemu što se na

ranču događalo. Vjerojatno ju je uvjerio da je tako bolje, za sve.

– Kujin sin! – prasne Jerome.

– Jerome! – ukori ga žena.

– A što je drugo, Cass! – naceri se Jerome prezirno. – Nije mi nimalo krivo što sam ga ustrijelio.

– Ni meni – dobaci Jase uzvrativši bratu osmijeh.

Jerome se uozbilji i nezadovoljno potrese glavom.

– Pa ipak... ne razumijem. Poznavao sam je godinama.

– Nikad nećemo saznati kako se spetljala s Macklinom. Vjerojatno tek nakon Jakobova ubojstva, kao udovica. Elegantan muškarac zapeo joj je za oko, povjerovala je njegovim obećanjima, koja nikad nije namjeravao održati.

U Jeromeu je nešto kôpkalo.

– Jese, zacijelo je Macklina i noćas obavijestila o tome kako ćeš pokušati probiti blokadu. I on ti je postavio zasjedu, zar ne?

– Kako možeš biti siguran?

– Slijedio sam je. Odnijela je Macklinu poruku, a na povratku sam je iznenadio. Ali ona nije znala da je sve to bio dio mog plana.

Iz kuće se začuo krupan Ramseyev glas. Razgovarao je s Kate. Jerome je još bio pod dubokim dojmom otkrića.

– Da je otac to znao, ubio bi je.

Jase zaniječe glavom.

– Sumnjam. Ženu može ubiti samo poseban tip muškarca. Osim toga, ona je Jakobova udovica.

Nastao je trenutak šutnje.

– Drago mi je što je otišla – progovori Jerome.

– A i Chick s njom. Možda se uortače.

– Možda – osmijehne se Jase. – Oboje vole drugima nanositi bol. A to je za početak i više nego dovoljno.

Uto se oglasi Jeromeov mlađi sin i Cassie ode da ga umiri. Na trijemu se pojavi Buck Ramsey namrgođena lica.

– Rekao sam Kate da nemam veze s onim što je uradio Alex Macklin.

– Ona je to već znala – reče Jase – ali je dobro što si joj to sâm rekao.

– Možda. – Rančer se teška koraka zaputi prema stubama trijema, zastane i okrene se. – Ti si ranio Freda?

– Jesam, nerado.

– I dovezao si ga ovamo?! – Rančerov glas odavao je jedva prikriveno divljenje.

Jase potvrdno kimne, a Buck se zagleda u daljinu.

– Meni je dosta borbe.

Znali su zašto od nje odustaje. Pošto mu je Jase poštediti sina, osjetio se njegovim dužnikom. A zastidio se i prijateljstva s ubojicom Macklinom.

– Sukob je bio besmislen – reče Jase.

Rančer ga pogleda iskosa.

– Tebi je to lako reći. Vi jedini imate vodu...

– I to se može promijeniti – natukne Jase.

– Što?

– Pomoći ćemo vam na drugi način. Vodu biste iz doline mogli prevoziti u velikim bačvama. Postoji još jedan način. Pokušajmo svi sačuvati samo najotporniju stoku. Odvojimo je od slabe.

To je bila teška odluka i on

nazimjence pogleda Ramseya i Jeromea.

– Kako to misliš?

– Predlažem da ti, Thatcher, Buchanan i Johnson okupite najotpornija goveda i dotjerate ih ovdje u dolinu. Ostalu stoku odagnat ćemo na južne pašnjake, pa što bude. Ni suša ne može potrajati vječno.

– Bože...! – ote se Jeromeu.

– Da je Jeremija... – promuća rančer zabezeknuto.

– I on bi to i redložio da nije odmah iskesili zube i da se Macklin nije umiješao u igru.

– Do vruga, Jase – oduševi se Buck Ramsey. – To je više nego sjajna ponuda!

Jaseov pogled bljesne a lice mu ozari osmijeh.

– Fred će ovdje ionako morati odležati neko vrijeme, pa zašto da mu njegove krave ne prave društvo? Ili sestrice...

Buck Ramsey mu ispod čupavih obrva dobaci značajan pogled.

– Zašto ne? Reći ću joj. Zašto da se ponovo ne zbližimo ko nekad?

O čemu razmišlja? motalo se Jaseu po glavi. Možda o tome kako je upravo izgubio perspektivnog zeta pa...

– Ja nemam ništa protiv – Jase se okrene bratu. – A ti, Jerome?

On je još bio zapanjen naglim obratom, ali je ipak brzo reagirao.

– Nemam, Jase. Ti si gazda.

Visoki čovjek kimne. I odnos među njima se promijenio. Jeromeu je mnogo značilo što je bratu spasio život. Sad je prema njemu osjećao više poštovanja.

Ray Hogan:

ŠERIF IZ BABYLONA

Svakog trinaestog u
mjesecu kriminalisti-
čki bestseleri u bibli-
oteci TRAG!

